КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ

МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З ДИСЦИПЛІНИ
«Основи композиції»

для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»,
«Дизайн зачіски та макіяжу»

Київ-2024

Укладач ***Подвезко Вікторія Валеріївна***

Методичний комплекс з дисципліни розглянуто та затверджено на засіданні педагогічної ради Київської Академії прикладних мистецтв.

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ

Робоча навчальна програма
З ДИСЦИПЛІНИ
«Основи композиції»
для студентів спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Київ-2024

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка 5
2. Тематичний план (на осн. повн. заг. освіти) 7
3. Тематичний план (на осн. базов. заг. освіти) 8
4. Зміст дисципліни 9
5. Список використаних джерел 18
6. Питання до підсумкового контролю 21
7. Модульна контрольна робота 24
8. Конспект лекцій 27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Основи композиції» ставить за **мету** вивчення основ композиції, яке сприяє розвитку творчого мислення майбутніх дизайнерів та дозволяє набути практичні навички роботи з композиційним оформленням арт зачісок, популярних та перспективних моделей зачісок.

Головними **завданнями** курсу є:

– систематизація і розширення як теоретичних, так і професійно практичних знань та навичок композиційної побудови зачісок;

– оволодіння методами творчого пошуку та засвоєння принципів творчої діяльності, яка направлена на створення нових моделей зачісок;

– набуття навичок знаходження альтернативних підходів до втілення задуму, аргументування прийнятих рішень;

– формування умінь інноваційного характеру, навичок проектної, технологічної та організаційної діяльності;

– набуття досвіду застосування нових знань для розв’язання професійних завдань;

– формування дизайнерського мислення, розвиток художніх здібностей, естетичного смаку та креативност,побудова форми зачіски по відношенню до людини та її статури.

Міжпредметні зв’язки

Дисципліна «Основи композиції» формує спкціальні компетентності студентів, тому вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – «Художнє моделювання зачіски», «Технологія перукарських робіт», «Колористика та сучасні методи фарбування волосся» тощо. Набуті знання і уміння використовуються при вивченні фахових дисциплін. Вивчення курсу передбачає цілеспрямовану роботу над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, семінарських заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених задач.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- теоретичні основи композиції;
- практичні принципи композиційних рішень;
- важливість композиційної структури.

Вміти:

- побудувати, розташувати зачіску і співвідести її складові, об’єднати у єдине ціле зміст, форму і призначення;
- створювати композицію, яку дизайнер повинен добре продумати, перш ніж приступати до пошуку конкретної форми;
- проектувати предмет, який студент повинен продумати та створити зв’язок між конструкцією, структурою і художнім образом;
- будувати композиції, а саме, це сукупність об’ємів (частин), які утворюють форму, співвідношень цих об’ємів, загальних пропорцій (масштаб) і силуету;
- вдало підбирати композицію зачіски, від якої залежить краса і виразність форми зачіски;
- правильно проектувати моделі зачіски та знати об’єктивні закономірності формоутворення і композиції, тобто компоненти композиції і композиційні засоби.

Шкала оцінювання навчальних досягнень: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
100-90	A	відмінно	зараховано
89-82	B	дуже добре	
82-75	C	добре	
74-65	D	задовільно	
64-50	E	достатньо	
49-35	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано
35-0	X	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

Тематичний план з дисципліни «Основи композиції»

для студентів Структурного підрозділу «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну»
вищого навчального закладу «Київська Академія прикладних мистецтв»
***Галузь знань: 02 Культура та мистецтво. Спеціальність**: 022 "Дизайн"*
Освітньо-професійна програма:
"ПЕРУКАРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ТА ДЕКОРАТИВНА КОСМЕТИКА"
Кваліфікація – фаховий молодший бакалавр
*Денна форма навчання. Навчання на основі **повної** загальної середньої освіти*

№ з/п	*Назва теми*	*Кількість годин*				
		Всього	*Теорет. заняття*	*Семінар. заняття*	*Самос. роботи*	*Форма контролю*
	2 семестр					
1.	Введення. Основи композиції. Поняття композиції.	6	2	2	2	Опитування
2.	Форма та її основні властивості.	5	2	1	2	Опитування
3.	Виконання композиції предмету. Силует зачіски.	5	2	1	2	Опитування
4.	Пластичний характер форми Внутрішньо-силуетні лінії.	4	1	1	2	Опитування
5.	Основні закони композиції. Призначення зачіски.	4	1	1	2	Опитування
6.	Пропорційні рішення	4	1	1	2	Опитування
7.	Ритм, як елемент композиції.	6	1	1	4	Опитування
8.	Акцент та нюанс в композиції зачіски.	6	1	1	4	Опитування
9.	Композиційний розбір зачіски	6	1	1	4	Опитування
10.	Фактура поверхні, форми. Масштабність зачіски.	6	1	1	4	Опитування
11.	Контраст і нюанс.	6	1	1	4	Опитування
12.	Баланс зачіски. Симетрія і асиметрія.	6	1	1	4	Опитування
13.	Роль кольору у створенні зачіски	6	1	1	4	Опитування
14.	Ескізи. Фор-ескізи. Розробка композиції моделі	6	1	1	4	Опитування
15.	Композиція. Розбір зачіски.	6	1	1	4	Опитування
16.	Динаміка та статика	6	1	1	4	Опитування
	Модульний контроль	2		2		Контрольна робота
	Всього з дисципліни	**90**	**19**	**19**	**52**	**Залік**

Тематичний план з дисципліни «Основи композиції»

для студентів Структурного підрозділу «Міжнародний фаховий коледж моди і дизайну» вищого навчального закладу «Київська Академія прикладних мистецтв»
***Галузь знань: 02 Культура та мистецтво. Спеціальність**: 022 "Дизайн"*
Освітньо-професійна програма:
"ПЕРУКАРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ТА ДЕКОРАТИВНА КОСМЕТИКА"
Кваліфікація – фаховий молодший бакалавр
*Денна форма навчання. Навчання на основі **базової** загальної середньої освіти*

№ з/п	*Назва теми*	*Кількість годин*				
		Всього	*Теорет. заняття*	*Семінар. заняття*	*Самос. роботи*	*Форма контролю*
	2 семестр	**58**	**19**	**19**	**20**	**Залік**
1.	Введення. Основи композиції. Поняття композиції.	6	3	1	2	Опитування
2.	Форма та її основні властивості.	6	2	2	2	Опитування
3.	Виконання композиції предмету. Силует зачіски.	6	2	2	2	Опитування
4.	Пластичний характер форми Внутрішньо-силуетні лінії.	6	2	2	2	Опитування
5.	Основні закони композиції. Призначення зачіски.	6	2	2	2	Опитування
6.	Пропорційні рішення	8	2	2	4	Опитування
7.	Ритм, як елемент композиції.	6	2	2	2	Опитування
8.	Акцент та нюанс в композиції зачіски.	6	2	2	2	Опитування
9.	Композиційний розбір зачіски.	6	2	2	2	Опитування
	Модульний контроль	2		2		Контрольна робота
	3 семестр	**32**	**7**	**8**	**17**	**Іспит**
10.	Фактура поверхні, форми. Масштабність зачіски.	5	1	1	3	Опитування
11.	Контраст і нюанс.	3	1		2	Опитування
12.	Баланс зачіски. Симетрія і асиметрія.	4	1	1	2	Опитування
13.	Роль кольору у створенні зачіски	4	1	1	2	Опитування
14.	Ескізи. Фор-ескізи. Розробка композиції моделі	4	1	1	2	Опитування
15.	Композиція. Розбір зачіски.	4	1	1	2	Опитування
16.	Динаміка та статика	6	1	1	4	Опитування

	Модульний контроль	2		2		Контрольна робота
	Всього з дисципліни	**90**	**26**	**27**	**37**	

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ. Основи композиції. Поняття композиції

Поняття про композицію. Складові елементи композиції. Поняття про композицію зачіски. Процес створення композиції зачіски.

Завдання для самостійної роботи: розробити композицію моделі зачіски.

Питання до семінару:

1. Як визначити поняття композиції?
2. Що лежить в основі створення композиції?
3. Які основні завдання композиції?
4. Що таке композиція зачіски?
5. Що означає розробити композицію моделі зачіски?

Використані джерела та література:

1. Гутиря Л. Г. Сучасна перукарська справа. Харків: Фоліо, 2009. 352 с.
2. Дмитренко І. Сам собі перукар. / І. Дмитренко. – К: Джерела М, 2004.
3. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ. Київ: Дакор, 2003. 303 с.
4. Ілик Т. І. Сучасна енциклопедія перукарського мистецтва. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2005. 320 с.
5. Костюченко О., Дихнич Л. Психологія ефективності фахівця індустрії моди: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2016. 464 с.
6. Лубянська С. П. Дизайн зачіски: навч. посіб. для професійної підготовки студентів у вищих навч. закладах мистецького профілю. Київ: Кондор, 2018. 216 с.

Тема 2. Форма та її основні властивості.

Поняття про формоутворення. Види форми у дизайні. Характеристика функціональної, конструктивної і естетичної форм. Візуальні ознаки форми. Головна і декоративна форма. Поняття про біоніку. Об’єм форми, геометричний вид форми, масивність форми, світлотінь, фактура, колір. Джерела формоутворення.

Завдання для самостійної роботи: підготувати декілька варіантів зачісок за 3 формами (конструктивна,естетична,функціональна.)

Питання до семінару:

1. Дайте визначення поняттю формоутворення?
2. Назвіть властивості форми.
3. Від чого тзалежить ступінь об’ємності форми?
4. Дайте визначення поняттю масивності форми?
5. Дайте визначення поняттю світлотінь?

Використані джерела та література:

1. Перукарське мистецтво: Підручник: У 3 кн. / за заг. ред. В. Ф.Орлова. / Кн.1: Історія перукарської справи / І. І. Оболенська, Л. С.Тургай, С. Б.Шевелюк. Київ: Грамота,2005. 351 с.

2. Шарлота Філь Зачіски – від древності до наших днів / перекл. К. Єгорова. Київ: Колібрі, 2014. 512 с.
3. Шумега С. С. Дизайн. Історія зародження та розвитку дизайну. Історія дизайну меблів та інтер'єру: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 298 с.

Тема 3. Силует зачіски

Силует. Ракурс. Види ракурсу.

Завдання для самостійної роботи: намалюйте зачіски,які мають скульптурний, декоративний та напівприлеглий силует.

Питання до семінару:

1. Що таке силует зачіски?
2. Які існують силуети?
3. Які ознаки скульптурного силуету?
4. У чому особлтвість декоративного силуету?
5. Чим відрізняються зачіски з напівприлеглим силуетом?

Використані джерела та література:

1. Бражнік О. Стилізація та образність у візуальному мистецтві. *Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки*. 2010. № 3. С. 113–118.
2. Віщенко О. В. Використання інтерактивних технологій в процесі викладання художньо-професійних дисциплін (на прикладі „Композиції зачіски"). *Вісн. Закарпат. акад. мистецтв*. 2017. № 8. С. 116–119.
3. Віщенко О. В. Особливості експериментальної роботи з формування художньо-образного мислення майбутніх модельєрів-перукарів образу. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2019. № 1 (324). С. 158–168.
4. Ідак Ю. В., Клименюк Т. М., Лясковський О. Й. Основи об'ємно-просторової композиції навч. посібник. Друге видання, доповнене. Львів. Видавництво Львівської політехніки, 2020. 212 с.

Тема 4. Пластичний характер форми. Внутрішньо-силуетні лінії

Пластика. Види ліній зачіски. Силуетні або контурні лінії. Внутрішньосилуетні лінії. Конструктивні або технологічні лінії. Конструктивнодекоративні лінії. Декоративні лінії.

Завдання для самостійної роботи: складіть таблицю в якій у першій колонці будуть різноманітні лінії,які зустрічаються в зачісці,а в другій почуття які вони викликають.

Питання до семінару:

1. Що таке пластичність форми?
2. Які різновиди зачіски ви знаєте?
3. Яке образно-ємоційне навантаження несуть лінії в зачісці?
4. Які функції виконують конструктивні або технологічні лінії.
5. У чому особливість декоративних ліній?

Використані джерела та література:

1. Дмитренко І. Сам собі перукар. / І. Дмитренко. – К: Джерела М, 2004.

2. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ. Київ: Дакор, 2003. 303 с.
3. Ілик Т. І. Сучасна енциклопедія перукарського мистецтва. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2005. 320 с.
4. Костюченко О., Дихнич Л. Психологія ефективності фахівця індустрії моди: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2016. 464 с.
5. Лубянська С. П. Дизайн зачіски: навч. посіб. для професійної підготовки студентів у вищих навч. закладах мистецького профілю. Київ: Кондор, 2018. 216 с.
6. Михайленко В. Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навч. посіб. Для студ. вищих навч. закладів. Київ: Каравела, 2004. 304 с.

Тема 5. Основні закони композиції. Призначення зачіски

Композиція. Основні закони композиції. Фактура волосся. Декоративні елементи для волосся. Композиційний центр. Акцент. Композиційні засоби. Композиційні прийоми.

Завдання для самостійної роботи: розробити зачіску дотримуючись всіх законів композиції.

Питання до семінару:

1. Які ви знаєте компоненти композиції і композиційні засоби?
2. Яких основних законів повинен дотримуватись дизайнер зачіски?
3. Які основні правила першого закону?
4. Які ознаки цілісної композиції?
5. Що таке композиційний центр?

Використані джерела та література:

1. Основи формоутворення: навч. посібник / за ред. С. В. Вергунов, Н. С. Вергунова, Л. А. Звенігородський та ін. Харківський Національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. 124 с.
2. Ременєва Т. В., Колосніченко М.В. Застосування еко-концепцій у декоруванні принтами сучасних дизайн-продуктів. *Індустрія моди*. 2023. №4. С. 45–52. DOI: https://doi.org/10.30857/2706-5898.2023.4.2
3. Chuprina N. V., Remenieva T. V., Frolov I. V., Tereshchenko O. H. Design of the contemporary garments on the basis of the transformation of stylistic and artistic-compositional characteristics of traditional decorative art. *Art and Design*. 2021. № 3 (15). С. 30–44. DOI: https://doi.org/10.30857/26170272.2021.3.3

Тема 6. Пропорція і масштабність

Поняття пропорції. Види пропорції. Правила пропорції. Поняття про масштабність.

Завдання для самостійної роботи: виконайте ескізи зачісок,які побудовані за пропорціями золотий перетин, модульна,подібна.

Питання до семінару:

1. Як визначити поняття пропорція?
2. Які пропорції називаються арефметичними?

3. Яка пропорція називається золотий перетин?
4. Які основні види пропорцій застосовуются у проєктуванні зачіски.
5. В яких зачісках застосовується модульна пропорція?

Використані джерела та література:

1. Kolosnichenko M. V., Krotova T. F., Remeneva T. V., PrykhodkoKononenko I. A., Chetverik A. R. Salvador Dali's artistic experiments in the art of jewelry and their impact on contemporary design. *Art and Design*. 2021. № 4 (16). С. 9–19. DOI: https://doi.org/10.30857/2617-0272.2021.4.1
2. Skliarenko N. V., Kolosnichenko M. V., Didukh A. S., Kolosnichenko O.V., Remenieva T.V. Living visual communication design toward to sustainable development: Conceptual framework and ecological strategies. *International Journal of Design & Nature and Ecodynamics.* 2022. Vol. 17 (6), P. 875–882. DOI: https://doi.org/10.18280/ijdne.170607
3. Четверик А. Р., Колосніченко М. В., Кротова Т. Ф., Ременєва Т. В., Приходько-Кононенко І. О. Промоушн митця: досвід Сальвадора Далі. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості*: матеріали ІІ Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 18 листопада 2021 р. Т. 1. Київ: КНУТД, 2021. С. 330–334.

Тема 7. Ритм, як елемент композиції

Поняття про ритм. Ритмічна композиція. Ритмічні ряди. Метр. Види ритму. Напрямки ритму. Ритмічна організація кольорових плям.

Завдання для самостійної роботи: виконайте ескізи зачісок з різним ритмічним ладом.

Питання до семінару:

1. Як визначити поняття ритм та метр?
2. Які види ритму існують?
3. Яких напрямків може набувати у зачісці ритмічний порядок?
4. Як ритм або метр може вплинути на зачіску?

Використані джерела та література:

1. Костюченко О., Дихнич Л. Психологія ефективності фахівця індустрії моди: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2016. 464 с.
2. Лубянська С. П. Дизайн зачіски: навч. посіб. для професійної підготовки студентів у вищих навч. закладах мистецького профілю. Київ: Кондор, 2018. 216 с.
3. Михайленко В. Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навч. посіб. Для студ. вищих навч. закладів. Київ: Каравела, 2004. 304 с.
4. Мірошніченко С. А. Дорогоцінна енциклопедія перукарського мистецтва. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 272 с.

Тема 8. Акцент та нюанс в композиції зачіски

Акцент. Способи створення акценту. Нюанс. Композиційний розбір зачіски. Компоненти композиції. Композиційний розбір зачіски.

Завдання для самостійної роботи: виконайте 5 ескізів зачісок акцентом досягається за допомогою,форми хвиль,кольору,форми зачіски, фактури поверхні, ліній, прикрас.

Питання до семінару:

1. Що таке акцент у зачісці?
2. Що таке нюанс?
3. Що таке тотожність?
4. Яким чином можуть сполучатись акцент і нюанс?

Використані джерела та література:

1. Білодід Ю. М. Основи дизайну: навч. посіб. Київ: ПАПАПАН, 2004. 240 с.
2. Болгова Н. Святкові та вечірні зачіски. Харків: Ніола-Прес, 2015. 128 с.
3. Борщ І. П. Формування умінь комп'ютерного моделювання у майбутніх фахівців-дизайнерів зачіски та макіяжу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2011. 23 с.
4. Васильєв А. О. Перукарське мистецтво. Київ: Грамота, 2010. 231 с.
5. Горбатюк Н. А., Зінченко О. І., Откидач Г. І. Основи перукарської справи, підручник для здобувачів проф. (проф.-тех.) освіти. Київ: Грамота, 2020. 256 с.
6. Горбатюк Н. А. Основи перукарської справи. Київ: Грамота, 2005. 576 с.
7. Горбатюк Н. А. Історія перукарського мистецтва. Київ: Грамота, 2005. 324 с.
8. Гутиря Л. Г. Сучасна перукарська справа. Харків: Фоліо, 2009. 352 с.

Тема 9. Фактура поверхні, форми

Поняття про фактуру. Види фактур.

Завдання для самостійної роботи: Намалюйте зачіски, які мають активну, неактивну і комбіновану фактуру поверхні.

Питання до семінару:

1. Що таке фактура поверхні?
2. які фактори впливають на сприйняття поверхні форми?
3. У чому особливість неактивної фактури?
4. Як розподіляються фактури за відображення світла?
5. У чому особливість неактивних і активних фактур?

Використані джерела та література:

1. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2008. 216 с.
2. Перукарське мистецтво: Підручник: У 3 кн. / за заг. ред. В. Ф.Орлова. / Кн.1: Історія перукарської справи / І. І. Оболенська, Л. С.Тургай, С. Б.Шевелюк. Київ: Грамота,2005. 351 с.
3. Шарлота Філь Зачіски – від древності до наших днів / перекл. К. Єгорова. Київ: Колібрі, 2014. 512 с.
4. Віщенко О. В. Особливості експериментальної роботи з формування художньо-образного мислення майбутніх модельєрів-перукарів образу. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2019. № 1 (324). С. 158–168.
5. Ідак Ю. В., Клименюк Т. М., Лясковський О. Й. Основи об'ємно-просторової композиції навч. посібник. Друге видання, доповнене. Львів. Видавництво Львівської політехніки, 2020. 212 с.

Тема 10. Контраст і нюанс

Протиставлення елементів композиції. Сенс протиставлення. Поняття про контраст, нюанс та тотожність.

Завдання для самостійної роботи: Виконайте ескізи зачісок, які побудовані за принцепом контрасту, нюансу і тотожності.

Питання до семінару:

1. Як застосовується контраст у зачісках?
2. Що таке нюанс?
3. Що таке тотожність?
4. Яким чином можуть сполучатися контраст і нюанс?
5. Чим обумовлений вибір контрастного і нюансного рішення у зачісці?

Використані джерела та література:

1. Ніколаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма: навчальний посібник. Київ: Арістей, 2008. 340 с.
2. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2008. 216 с.
3. Перукарське мистецтво: Підручник: У 3 кн. / за заг. ред. В. Ф.Орлова. / Кн.1: Історія перукарської справи / І. І. Оболенська, Л. С.Тургай, С. Б.Шевелюк. Київ: Грамота,2005. 351 с.

Тема 11. Баланс зачіски. Симетрія і асиметрія

Поняття про баланс. Створення балансу елементів композиції за допомогою використання прийомів симетрії (види симетрії) та асиметрії (види асиметрії).

Завдання для самостійної роботи: Виконайте ескізи зачісок із наявністю симетрії,асиметрії та дисиметрії

Питання до семінару:

1. Що таке симетрія?
2. Як симетрія впливає на рівновагу зачіски?
3. Що таке асиметрія?
4. Як симетрія та асиметрія застосовується у зачісці?
5. Що таке дисиметрія?

Використані джерела та література:

1. Лубянська С. П. Дизайн зачіски: навч. посіб. для професійної підготовки студентів у вищих навч. закладах мистецького профілю. Київ: Кондор, 2018. 216 с.
2. Михайленко В. Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навч. посіб. Для студ. вищих навч. закладів. Київ: Каравела, 2004. 304 с.
3. Мірошніченко С. А. Дорогоцінна енциклопедія перукарського мистецтва. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 272 с.

Тема 12. Динамічність і статичність

Поняття про динамічність та статичність зачіски. Прийоми динамічності. Прийоми статичності. Види композицій залежно від балансу статичності ат динамічності.

Завдання для самостійної роботи: Виконайте ескізи динамічних та статичних зачісок.

Питання до семінару:

1. Як визначається поняття статика та динаміка?
2. Які існують види статичних та динамічних зачісок?
3. Чим потрібно керуватися при виборі статики чи динаміки?
4. Яке значення ритму та метру у динамічних та статичних зачісках?

Використані джерела та література:

1. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ. Київ: Дакор, 2003. 303 с.
2. Ілик Т. І. Сучасна енциклопедія перукарського мистецтва. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2005. 320 с.
3. Костюченко О., Дихнич Л. Психологія ефективності фахівця індустрії моди: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2016. 464 с.
4. Лубянська С. П. Дизайн зачіски: навч. посіб. для професійної підготовки студентів у вищих навч. закладах мистецького профілю. Київ: Кондор, 2018. 216 с.
5. Основи формоутворення: навч. посібник / за ред. С. В. Вергунов, Н. С. Вергунова, Л. А. Звенігородський та ін. Харківський Національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. 124 с.
6. Ременєва Т. В., Колосніченко М.В. Застосування еко-концепцій у декоруванні принтами сучасних дизайн-продуктів. *Індустрія моди*. 2023. №4. С. 45–52. DOI: https://doi.org/10.30857/2706-5898.2023.4.2

Тема 13. Роль кольору у створенні зачіски.

Психоемоційні та візуальні ефекти кольору. Ілюзія теплих та холодних кольорів. Ілюзія важкості та легкості кольорів. Ілюзія відступаючих та виступаючих кольорів. Ілюзія об’ємності кольорів. Ілюзія фактурності кольорів.

Завдання для самостійної роботи: Підготуйте доповідь на тему емоційний вплив кольору на людину.

Питання до семінару:

1. Які основні властивості мають хроматичні і ахроматичні кольори.
2. Що таке колорит?
3. Чи може бути гармонійне сполучення хроматичних та ахроматичних кольорів?
4. Які особливості сприймання людиною теплих та холодних кольорів?
5. У чому особливість ілюзії об’ємності кольорів?

Використані джерела та література:

1. Горбатюк Н. А. Основи перукарської справи. Київ: Грамота, 2005. 576 с.
2. Горбатюк Н. А. Історія перукарського мистецтва. Київ: Грамота, 2005. 324 с.
3. Гутиря Л. Г. Сучасна перукарська справа. Харків: Фоліо, 2009. 352 с.
4. Дмитренко І. Сам собі перукар. / І. Дмитренко. – К: Джерела М, 2004.

5. Kolosnichenko M. V., Krotova T. F., Remeneva T. V., PrykhodkoKononenko I. A., Chetverik A. R. Salvador Dali's artistic experiments in the art of jewelry and their impact on contemporary design. *Art and Design*. 2021. № 4 (16). С. 9–19. DOI: https://doi.org/10.30857/2617-0272.2021.4.1

Тема 14. Ескізи. Фор-ескізи

Поняття про ескізування. Види ескізів зачіски. Фор ескізи. Творчі ескізи. Методика виконання та рекомендації для створення фор ескізів. Методика виконання та рекомендації для створення творчих ескізів.

Завдання для самостійної роботи: Виконайте фор-ескіз жіночої та чоловічої стрижки

Питання до семінару:

1. Що таке ескіз зачіски?
2. Для чого дизайнеру зачіски виконувати ескізи?
3. Як виконуються фор-ескізи?
4. Які вимоги до творчого ескізу?
5. Які інструменти використовують при виконанню ескіза?

Використані джерела та література:

1. Васильєв А. О. Перукарське мистецтво. Київ: Грамота, 2010. 231 с.
2. Горбатюк Н. А., Зінченко О. І., Откидач Г. І. Основи перукарської справи, підручник для здобувачів проф. (проф.-тех.) освіти. Київ: Грамота, 2020. 256 с.
3. Горбатюк Н. А. Основи перукарської справи. Київ: Грамота, 2005. 576 с.
4. Skliarenko N. V., Kolosnichenko M. V., Didukh A. S., Kolosnichenko O.V., Remenieva T.V. Living visual communication design toward to sustainable development: Conceptual framework and ecological strategies. *International Journal of Design & Nature and Ecodynamics.* 2022. Vol. 17 (6), P. 875–882. DOI: https://doi.org/10.18280/ijdne.170607
5. Мода (fashion) і Греція. URL: https://www.greek.ua/all/fashion_greece/

Тема 15. Композиційний розбір зачіски

Компоненти композиції. Композиційний розбір зачіски.

Завдання для самостійної роботи: Виконати композиційний розбір зачіски

Питання до семінару:

1. У чому особливість 3 закону?
2. Від чого залежить рівновара зачіски?
3. Які ознаки цілісності композиції?

Використані джерела та література:

1. Білодід Ю. М. Основи дизайну: навч. посіб. Київ: ПАПАПАН, 2004. 240 с.
2. Болгова Н. Святкові та вечірні зачіски. Харків: Ніола-Прес, 2015. 128 с.
3. Борщ І. П. Формування умінь комп'ютерного моделювання у майбутніх фахівців-дизайнерів зачіски та макіяжу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2011. 23 с.

4. Четверик А. Р., Колосніченко М. В., Кротова Т. Ф., Ременєва Т. В., Приходько-Кононенко І. О. Промоушн митця: досвід Сальвадора Далі. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості*: матеріали ІІ Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 18 листопада 2021 р. Т. 1. Київ: КНУТД, 2021. С. 330–334.

Тема 16. Динаміка та статика

Перукарське мистецтво базується на гармонійному поєднанні форми, текстури та об'єму. Два основних поняття, які визначають характер зачіски – динаміка і статика. Вони впливають на сприйняття зачіски, її стиль та відповідність зовнішності людини.

Завдання для самостійної роботи: порівняти та описати зачіски динамічного характеру та статичного характеру.

Питання до семінару:

1. Як взаємодіють статика і динаміка в задачах з обертальним рухом?
2. Як вирішувати задачі, що включають як сили тяжіння, так і інерцію?
3. Як змінюється розподіл сил в статичній і динамічній ситуації (наприклад, у випадку рухомих об'єктів, що знаходяться в рівновазі)?

Використані джерела та література:

1. Васильєв А. О. Перукарське мистецтво. Київ: Грамота, 2010. 231 с.
2. Горбатюк Н. А., Зінченко О. І., Откидач Г. І. Основи перукарської справи, підручник для здобувачів проф. (проф.-тех.) освіти. Київ: Грамота, 2020. 256 с.
3. Горбатюк Н. А. Основи перукарської справи. Київ: Грамота, 2005. 576 с.
4. Skliarenko N. V., Kolosnichenko M. V., Didukh A. S., Kolosnichenko O.V., Remenieva T.V. Living visual communication design toward to sustainable development: Conceptual framework and ecological strategies. International Journal of Design & Nature and Ecodynamics. 2022. Vol. 17 (6), P. 875–882. DOI: https://doi.org/10.18280/ijdne.170607
5. Мода (fashion) і Греція. URL: https://www.greek.ua/all/fashion_greece/

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Білодід Ю. М. Основи дизайну: навч. посіб. Київ: ПАПАПАН, 2004. 240 с.
2. Болгова Н. Святкові та вечірні зачіски. Харків: Ніола-Прес, 2015. 128 с.
3. Борщ І. П. Формування умінь комп'ютерного моделювання у майбутніх фахівців-дизайнерів зачіски та макіяжу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2011. 23 с.
4. Васильєв А. О. Перукарське мистецтво. Київ: Грамота, 2010. 231 с.
5. Горбатюк Н. А., Зінченко О. І., Откидач Г. І. Основи перукарської справи, підручник для здобувачів проф. (проф.-тех.) освіти. Київ: Грамота, 2020. 256 с.
6. Горбатюк Н. А. Основи перукарської справи. Київ: Грамота, 2005. 576 с.
7. Горбатюк Н. А. Історія перукарського мистецтва. Київ: Грамота, 2005. 324 с.
8. Гутиря Л. Г. Сучасна перукарська справа. Харків: Фоліо, 2009. 352 с.
9. Дмитренко І. Сам собі перукар. / І. Дмитренко. – К: Джерела М, 2004.
10. Зайцев В. П. Режисура естради та масових видовищ. Київ: Дакор, 2003. 303 с.
11. Ілик Т. І. Сучасна енциклопедія перукарського мистецтва. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2005. 320 с.
12. Костюченко О., Дихнич Л. Психологія ефективності фахівця індустрії моди: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2016. 464 с.
13. Лубянська С. П. Дизайн зачіски: навч. посіб. для професійної підготовки студентів у вищих навч. закладах мистецького профілю. Київ: Кондор, 2018. 216 с.
14. Михайленко В. Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навч. посіб. Для студ. вищих навч. закладів. Київ: Каравела, 2004. 304 с.
15. Мірошніченко С. А. Дорогоцінна енциклопедія перукарського мистецтва. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 272 с.
16. Ніколаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма: навчальний посібник. Київ: Арістей, 2008. 340 с.
17. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2008. 216 с.
18. Перукарське мистецтво: Підручник: У 3 кн. / за заг. ред. В. Ф.Орлова. / Кн.1: Історія перукарської справи / І. І. Оболенська, Л. С.Тургай, С. Б.Шевелюк. Київ: Грамота,2005. 351 с.
19. Шарлота Філь Зачіски – від древності до наших днів / перекл. К. Єгорова. Київ: Колібрі, 2014. 512 с.
20. Шумега С. С. Дизайн. Історія зародження та розвитку дизайну. Історія дизайну меблів та інтер'єру: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 298 с.

Додаткова література

1. Бражнік О. Стилізація та образність у візуальному мистецтві. *Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки*. 2010. № 3. С. 113–118.

2. Віщенко О. В. Використання інтерактивних технологій в процесі викладання художньо-професійних дисциплін (на прикладі „Композиції зачіски”). *Вісн. Закарпат. акад. мистецтв*. 2017. № 8. С. 116–119.
3. Віщенко О. В. Особливості експериментальної роботи з формування художньо-образного мислення майбутніх модельєрів-перукарів образу. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2019. № 1 (324). С. 158–168.
4. Ідак Ю. В., Клименюк Т. М., Лясковський О. Й. Основи об’ємно-просторової композиції навч. посібник. Друге видання, доповнене. Львів. Видавництво Львівської політехніки, 2020. 212 с.
5. Основи формоутворення: навч. посібник / за ред. С. В. Вергунов, Н. С. Вергунова, Л. А. Звенігородський та ін. Харківський Національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. 124 с.
6. Ременєва Т. В., Колосніченко М.В. Застосування еко-концепцій у декоруванні принтами сучасних дизайн-продуктів. *Індустрія моди*. 2023. №4. С. 45–52. DOI: https://doi.org/10.30857/2706-5898.2023.4.2
7. Chuprina N. V., Remenieva T. V., Frolov I. V., Tereshchenko O. H. Design of the contemporary garments on the basis of the transformation of stylistic and artistic-compositional characteristics of traditional decorative art. *Art and Design*. 2021. № 3 (15). С. 30–44. DOI: https://doi.org/10.30857/26170272.2021.3.3
8. Kolosnichenko M. V., Krotova T. F., Remeneva T. V., PrykhodkoKononenko I. A., Chetverik A. R. Salvador Dali’s artistic experiments in the art of jewelry and their impact on contemporary design. *Art and Design*. 2021. № 4 (16). С. 9–19. DOI: https://doi.org/10.30857/2617-0272.2021.4.1
9. Skliarenko N. V., Kolosnichenko M. V., Didukh A. S., Kolosnichenko O.V., Remenieva T.V. Living visual communication design toward to sustainable development: Conceptual framework and ecological strategies. *International Journal of Design & Nature and Ecodynamics.* 2022. Vol. 17 (6), P. 875–882. DOI: https://doi.org/10.18280/ijdne.170607
10. Четверик А. Р., Колосніченко М. В., Кротова Т. Ф., Ременєва Т. В., Приходько-Кононенко І. О. Промоушн митця: досвід Сальвадора Далі. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості*: матеріали ІІ Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 18 листопада 2021 р. Т. 1. Київ: КНУТД, 2021. С. 330–334.

Електронні інформаційні ресурси

1. Дивовижні вечірні зачіски: новинки моди 2020 року. URL: https://master-new.com.ua/ua/ articleua/divovizhni-vechirni-zachiski-novinki-modi-2020/
2. Мода (fashion) і Греція. URL: https://www.greek.ua/all/fashion_greece/
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання – www.nbuv.gov.ua
4. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника – http://www.library.lviv.ua/
5. Національна історична бібліотека України – http://www.dibu.kiev.ua/

6. Національна парламентська бібліотека України – http://www.nplu.org/
7. Харківська державна наукова бібіліотека України імені В. Короленка – http://korolenko.kharkov.com/
8. Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка – http://lib-gw.univ.kiev.ua/
9. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка – http://library.lnu.edu.ua/bibl/
10. Книжкова палата України імені Івана Федорова – http://www.ukrbook.net/

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ

Питання до підсумкового контролю
З ДИСЦИПЛІНИ
«Основи композиції»
(перукарське мистецтво та декоративна косметика)

Спеціальність: 022 «Дизайн»
Напрям: 02 «Мистецтво»

Київ-2024

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Як визначається поняття «композиції».
2. Вертикальні внутрішньо-силуетні лінії.
3. Що таке акцент у композиції зачісок.
4. Які основні види пропорції застосовуються при проектуванні зачісок?
5. Рівномірний ритм як елемент композиції.
6. Третій закон композиції.
7. Що лежить у основі створення композиії?
8. Форма, як елемент композиції.
9. Які види ритму існують?
10. Які основні завдання покликана вирішувати композиція.
11. Модульне пропорційне рішення.
12. Що таке нюанс.
13. Що таке композиція зачіски?
14. Маса, як елемент композиції.
15. Що таке асиметрія?
16. Що означає фактура поверхні форми?
17. Об’ємний силует як елемент композиції.
18. Які ви знаєте компоненти композиції зачіски і композиційні засоби?
19. Як визначається поняття «пропорція»?
20. Неправильна геометрична форма як елемент композиції.
21. Які основні правила першого закону композиції?
22. Як в одній композиції можуть сполучатися «статичність» та «динамічність»?
23. Що таке композиційний центр і яку роль він відіграє?
24. Чередуючий ритм як елемент композиції.
25. Пропорція як елемент композиції.
26. Яку роль у композиції зачіски відіграють декоративні елементи?
27. У чому особливість третього закону композиції?
28. Симетрія і асиметрія.
29. Що таке композиція зачіски?
30. Що таке акцент і яку роль він виконує?
31. Контраст і нюанс.
32. В яких зачісках застосовується модульна пропорція?
33. Поняття композиції в художньому мистецтві.
34. Роль кольору при створенні зачісок?
35. Яка симетрія впливає на досягнення рівноваги в композиції?
36. Ламані внутрішньо-силуетні лінії.
37. Що таке акцент у композиції зачіски?
38. Як визначається поняття «динаміка» і «статистика»?
39. Прилягаючий силует як елемент композиції.
40. Ритм і метр?
41. Що лежить у основі композиції?
42. Ескізи та фор-ескізи.
43. Основні правила другого закону композиції.

44. Фактура поверхні.
45. Як визначається поняття «композиція»?
46. Як маса впливає на створення композиції зачіски?
47. Змішані внутрішньо-силуетні лінії.
48. Яка пропорція називається модульною?
49. За рахунок чого можна досягти в зачісках легкої маси?
50. Що таке акцент?
51. Баланс зачіски?
52. Фор-ескізи як елемент композиції.
53. Поняття «композиція» у художньому мистецтві.
54. Які види ритму існують?
55. Види силуетів.
56. Виконати композиційний розбір зачіски.
57. Яку основну роль відіграють основні закони композиції при створенні цілістного образу?
58. Види пропорцій.
59. Внутрішньо-силуетні лінії.
60. Яка пропорція називається «золотим перетином»?
61. Як визначається поняття «ритм» і «метр»?
62. Напівприлягаючий силует.
63. Виконати композиційний розбір зачіски.
64. Як визначається поняття «динаміка» і «статистика»?
65. Види ритмів.
66. Що таке композиційний центр і яку роль він відіграє
67. Рівномірна пропорція.
68. Основні правила другого закону композиції.
69. Рівномірний ритм.
70. Форма як елемент компонування.
71. Що таке симетрія?
72. Як визначається поняття пропорція?
73. Рівномірна пропорція.
74. Основні правила третього законку композиції.
75. Що означає розробити композицію зачіски?

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ

Модульна контрольна робота
З ДИСЦИПЛІНИ
«Основи композиції»
(перукарське мистецтво та декоративна косметика)

Спеціальність: 022 «Дизайн»
Напрям: 02 «Мистецтво»

Київ-2024

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

1. В яких зачісках застосовується модульна пропорція?
2. Від чого залежить композиційна рівновага зачіски?
3. Для чого дизайнеру зачіски уміння виконувати ескізи?
4. У чому особливості третього закону композиції?
5. Чим обумовлений вибір контрастного або нюансногорішення у композиції зачіски?
6. Чим потрібно керуватися при виборі переваги динаміки або статики у композиції зачіски?
7. Що лежить у основі створення композиції?
8. Що означає розробити композицію моделі зачіски?
9. Що таке акцент у композиції зачіски?
10. Що таке асиметрія?
11. Що таке геометричні, або ірраціональні, пропорції?
12. Що таке дисиметрія?
13. Що таке композиційний центр і яку роль у композиції він відіграє?
14. Що таке композиція зачіски?
15. Що таке масштабність зачіски як композиційний засіб?
16. Що таке нюанс?
17. Що таке симетрія?
18. Як визначається поняття «композиція»?
19. Як визначається поняття «пропорція»?
20. Як визначаються поняття «динаміка» і «статика»?
21. Як визначаються поняття «ритм» і «метр»?
22. Як виконуються фор-ескізи?
23. Як застосовується контраст у композиції зачіски?
24. Як ритм або метр можуть вплинути на образність зачіски?
25. Як симетрія впливає на досягнення рівноваги у композиції?
26. Як симетрія і асиметрія визначають статичність і динамічність композиції зачіски.
27. Яка роль кольору при створенні зачісок?
28. Як симетрія і асиметрія застосовується у композиції зачіски?
29. Яка пропорція називається «золотим перетином»?
30. Яке значення метра і ритму для досягнення статичності і динамічності композиції зачіски?
31. Яким чином можуть сполучитися в одній зачісці контраст і нюанс?
32. Яких напрямків може набувати у зачісці ритмічний порядок?
33. Яких основних законів композиції повинен дотримуватись дизайнер зачіски?
34. Які Ви знаєте компоненти композиції зачіски і композиційні засоби?
35. Які види ритму існують?
36. Які види симетрії існують у природі і в художній творчості?
37. Які вимоги до виконання творчого ескізу?
38. Що таке тотожність у композиції зачіски?
39. Які існують види статичних і динамічних композицій?

40. Які ознаки цілісності композиції?
41. Які основні види пропорцій застосовуються при проектуванні зачіски?
42. Які основні завдання покликана вирішувати композиція?
43. Які основні правила першого закону композиції?
44. Які пропорції називаються арифметичними?
45. Яку роль у композиції зачіски виконують декоративні засоби?

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ МИСТЕЦТВ

Конспект лекцій
З ДИСЦИПЛІНИ
«Основи композиції»
(перукарське мистецтво та декоративна косметика)

Спеціальність: 022 «Дизайн»
Напрям: 02 «Мистецтво»

Київ-2024

ТЕМА 1. Введення. Основи композиції. Поняття композиції

У процесі художнього проектування зачіски головна роль належить композиції. Робота над композицією є процесом індивідуального образного мислення дизайнера. Такий вид діяльності вимагає від фахівця смаку і інтуїції. Талановиті дизайнери інтуїтивно знаходять правильні композиційні рішення, але для розвитку композиційного дарування необхідно вивчати теорію та багато працювати над її практичною реалізацією.

Композиція є досить строгою дисципліною і опирається на знання певних правил і законів і використання виразних засобів і прийомів, володіння якими необхідно дизайнеру для рішення творчих завдань.

Композиція властива усьому, з чим людина стикається у своєму житті при розгляді будь якого об'єкта з позицій краси, гармонії, цілісності.

Слово «композиція» походить від латинського «compositio», що перекладається як твір, поєднання, зв'язок. У сучасному розумінні **композиція – це побудова художнього твору, підбір, групування і послідовність художніх прийомів, які створюють гармонійну цілісність**.

Композиція зачіски це важливий організуючий елемент художньої форми, який надає зачісці єдність і цільність, підпорядковує її компоненти один одному і цілому.

Композиція зачіски це побудова, розташування і співвідношення її складових, об'єднання у єдине ціле змісту, форми і призначення. Композицією також називається і кінцевий результат цих дій – саму зачіску. Початком створення композиції служить ідея, яку дизайнер повинен добре продумати, перш ніж приступати до пошуку конкретної форми.

Композиція предмету завжди обумовлюється його призначенням і місцем у предметному середовищі. Проектуючи предмет, дизайнер повинен продумати зв'язок між конструкцією, структурою і художнім образом. Добре складена композиція допомагає найбільше виразно виявити ідею твору. Основа композиції це сукупність об'ємів (частин), які утворюють форму, співвідношень цих об'ємів, загальних пропорцій (масштаб) і силуету. Від вдалого вирішення композиції в цілому залежить краса і виразність форми зачіски. Для правильного проектування моделі зачіски необхідно знати об'єктивні закономірності формоутворення і композиції, тобто компоненти композиції і композиційні засоби.

Компонентами композиції зачіски є форма, силует, лінії, колір, окремі її деталі і декор.

Композиційними засобами (прийомами) є пропорції (дотримання масштабності, єдності характеру всіх елементів), симетрія й асиметрія (композиційна рівновага, статика і динаміка), ритм, контраст, нюанс.

Призначення зачіски і її задум визначають вибір компонентів композиції і композиційних засобів. Розробити композицію моделі це означає знайтинеобхідне сполучення усіх компонентів, характер їх супідрядності і доповнення одного іншим, домогтися виявлення художньої образності (тобто загальної гармонії зачіски, рис обличчя, фігури, костюма).

ТЕМА 2. Форма та її основні властивості

Питання формоутворення є визначальним у професійній діяльності дизайнера.

Характер форми в цілому і в деталях є найважливішою властивістю, з якої починається проектування.

Формоутворення – категорія художньої діяльності, дизайну і технічної творчості, яка визначає процес творення форми у відповідності до загальних ціннісних настанов. У процесі формоутворення об'єкта створюються його функціональні, конструктивні, просторово пластичні, технологічні структури. Іншими словами, формоутворення структурування одиничних предметів.

Усі об'єкти матеріального світу, у тому числі і зачіска, мають форму. Форма сприймається нами як «зовнішність» будь якого предмету, яка несе інформацію про його конфігурацію, зв'язки із оточуючим простором. У найбільш загальному розумінні форма предмета є його зовнішнім виглядом.

Латинське слово «forma» і означає власне «зовнішність». Але зовнішня організація будь якого об'єкта ґрунтується завжди на його особливих внутрішніх конструктивно функціональних характеристиках. Тому предметна форма це зовнішній обрис певного об'єкта, котрому властивий особливий внутрішній устрій.

В дизайні розрізняють три форми: функціональну, конструктивну і естетичну.

Функціональна форма обумовлена призначенням об'єкта.

Конструктивна форма залежить від властивостей матеріалів, на основі яких створюється об'єкт. Естетична форма допомагає реалізувати високий художній смак дизайнера та задовольнити естетичні потреби споживачів.

Дизайнери займаються проектуванням об'єктів, форма яких відповідає їх призначенню, співвідноситься з фігурою людини, зручна та при цьому ще й красива. **Дизайнформа особлива організованість об'єкта, яка виникла у результаті діяльності дизайнера для досягнення єдності усіх компоненти (конструкції, зовнішнього вигляду, кольору, фактури**).

Дизайн форма відповідає вимогам і умовам споживання і естетичним вимогам часу. Форма це єдність внутрішньої конструкції і зовнішньої поверхні об'єкта.

Важливі усі візуальні ознаки форми: геометричний вид (конфігурація), величина, положення у просторі, маса, фактура, колір, світлотінь.

Конструкція це основа форми, каркас, що пов'язує окремі елементи і частини у єдине ціле. Уміння бачити прозору конструкцію зачіски є професійно важливою якістю дизайнера зачіски. Бачення конструкції зачіски пов'язане із процесом малювання геометричних фігур: уміння бачити «скелет» піраміди або призми допомагає художнику початківцю грамотно побудувати композицію малюнка. Уміння уявити конструкцію зачіски аналогічне творчій роботі архітектора, який проектує будинок.

Форма зачіски це її загальний контур, який видно під будь яким кутом зору. Вона трьохмірна та змінюється у залежності від кута зору.

Зачіска складається із двох видів форм: головних і декоративних.

Головна форма створює об’єм зачіски, декоративні форми (різноманітні елементи і деталі локони, хвилі, валики) наповнюють цей об’єм. Особливість декоративних форм полягає у тому, що вони не можуть існувати самостійно, без головних форм, що утворюють зачіску. Проектувати форму зачіски можна на основі геометричних тіл і природних форм. Дизайнери запозичують багато цікавих форм у природи.

Конструювання на основі природних форм називається біонікою. Новий образ можна створити із вже відомих форм, об’єднуючи їх. Форму зачіски у найбільш характерному ракурсі (фас) схематизують, наближаючи до близької за обрисом геометричної фігури. Таким чином виділяють зачіски прямокутної, трапецієподібної, трикутної, сферичної, та овальної форм. Форми зачісок можуть складатись із декількох геометричних форм, але при цьому вони повинні вписуватись у єдину форму. У разі, коли форма зачіски не вписується у геометричну фігуру (або у декілька геометричних фігур), форма зачіски вважається аморфною, тобто нечіткою складною формою.

Модифікація форми зачіски призводить до подальшого її розвитку, переходу до іншої форми з іншими акцентами. А цей процес і складає сутність такого явища, як мода.

Форма будь якого об’єкта, у тому числі і форма зачіски має певні об’єктивні властивості, які викликають у глядача ті, чи інші відчуття. Розглянемо найважливіші із них, як допомагають створенню художньої виразності зачіски.

1. Об’єм форми це співвідношення її розмірів із розмірами інших форм при їх порівнянні. Створюючи будь який об’єкт дизайнер повинен враховувати, що при зіставленні різних за розмірами форм розміри більшої із них будуть здаватись перебільшеними. Якщо, наприклад, дві форми однакових за розмірами розділити на різну кількість елементів, то та форма, яка має меншу кількість частин (ці частини будуть більш крупними), буде здаватись більшою. Об’єм зачісок може зменшуватись або збільшуватись, що залежить від потреб існуючої моди. При проектуванні перспективних і популярних зачісок (як повсякденних, так і святкових) важливу роль відіграє співвідношення об’єму зачіски з фігурою, формою голови, шиї, обличчя. Крім того, необхідно враховувати, що зачіска із світлого волосся завжди здається трохи більшою, ніж така ж сама із темного волосся. Об’єм зачіски повинен також співвідноситись із об’ємом одягу, щоб запобігти диспропорцій. При створенні арт зачісок, дизайнер може дозволити собі будь які експерименти із формою. Крім того, одяг моделі інколи навмисно створюють диспропорційним до зачіски, щоб підкреслити форму і об’єм останньої.
2. Геометричний вид форми ця властивість визначається характером її поверхні і співвідношенням за усіма напрямками розвитку форми. Ступень об’ємності зачіски залежить від співвідношень вимірів форми за трьома координатами площини (x, y, z). За останньою ознакою виділяють: лінійну форму в ній один вимір істотно переважає над іншими. Найменший об’єм мають форми наближені до витягнутої прямої або кривої, тобто коли форма зачіски витягнута в одному із вимірів, об’ємну форму в ній усі три виміри приблизно однакові. Найбільший об’єм мають зачіски наближені до форми кулі, кубу, трапеції, витягнуті в трьох

вимірах, площинну форму в ній один із вимірів значно менший, ніж два інших. Проміжний за об'ємом між лінійною та об'ємною формами є форма наближена до фігури прямокутника, витягнута двома вимірами. За характером поверхні форма може мати багато варіантів: поверхня може бути пласкою, криволінійною, опуклою, увігнутою, східчастою і т.п.

3. Масивність форми у візуальному мистецтві це щільність заповнення форми, яка сприймається глядачами. Масивність має два граничні стани, між якими існує багато проміжних варіантів: з одного боку це форма, яка максимально заповнена масою, з іншого форма має просторовий характер, іншими словами порожня. Геометричний характер форми впливає на сприйняття масивності форми. Масивність зачіски таким чином залежить від ступеня об'ємності. Чим більший об'єм, тим більш масивною здається зачіска. Форми, в яких усі три виміри дуже близькі за розмірами (куб, куля) здаються найбільш масивними.
   При проектуванні зачіски необхідно враховувати:
   А) чим більш монументальною (монолітною) створена зачіска, тим більшу вона має масу;
   Б) більш відкрита побудова зачіски здається полегшеною;
   В) відкрита побудова зачіски здається легкою;
   Г) волосся світлих кольорів завжди надає зачісці легкість.
4. Світлотінь ця властивість форми характеризує ступінь освітлення і затінювання форми і її частин Від цієї властивості залежить сприйняття інших властивостей форми. Так, темні поверхні здаються меншого розміру, світлі більшого. Характер світлотіньових відношень форми визначається матеріалом, конструкцією і оформленням поверхні.
5. Фактура – це характер будови поверхні форми, який може змінюватись від абсолютно гладкого до рельєфного. Фактура здійснює сильний вплив на сприймання масивності форми крупна поверхня візуально збільшує масу предмету. Від фактури залежить також світлотінь форми чим більші мікроформи поверхні, тим яскравіше стає світлотіньова гра.
6. Колір найбільш емоційно виразна характеристика форми. Колір активно допомагає формуванню образної будови форми. Колір форми впливає на сприйняття інших її властивостей. Так, наприклад, червоний і жовтий кольори візуально наближають предмет і збільшують його, а синій, відповідно, зменшує і віддаляє. Форма, яка пофарбована в блакитний колір, сприймається легкою, прозорою, а коричневий колір надає формі масивності. Більш детально такі властивості форми, як фактура і колір будуть розглянуті далі.

Джерела формоутворення в зачісці.

До основних джерел формоутворення, відносять наступні: форми природи; артефакти різних епох; твори мистецтва; наукові відкриття, технічні та технологічні новації; емоційно почуттєвий стан автора, його уява, фантазія. Ці п'ять джерел може використовувати і дизайнер зачіски у процесі пошуку форми нових моделей. На основі використання форм неорганічної та живої природи було створено багато форм зачісок, наприклад, відома зачіска «мушля», плетіння «колосок», укладання хвилями тощо.

Дизайнер повинен постійно вивчати природні форми та відбирати найбільш цікаві для того, щоб у подальшому стилізовано імітувати їх.

Стилізацією є модифікування конкретної предметної форми, при якому зберігаються її основні формотворчі ознаки та додаються нові властивості, задля перетворення в чітку, самобутню, досконалу художню систему.

Важливим джерелом формоутворення зачіски є одяг, зачіски, предмети побуту, архітектурні споруди минулих епох.

Вивчення такої дисципліни як «Історія зачіски, костюма та матеріальної культури» допомагає у пошуку цікавих ідей при проектуванні сучасних моделей зачісок. Прикладом використання артефактів різних епох є весільна зачіска з плетінням у формі корзинки, арт зачіска у формі готичної архітектури тощо.

Цінним джерелом формоутворення зачіски є аналіз витворів образотворчого, декоративноприкладного, музичного, театрального та інших видів мистецтв. Дослідження картин відомих живописців, перегляд вистав, прослуховування музичних творів може надихнути дизайнера зачіски на створення нових цікавих форм та моделей.

Наукові відкриття, технічні та технологічні новації допомагають дизайнеру у пошуку форми об’єкта, що проектується.

Поява сучасних стайлінгових та фарбувальних засобів, нових технологічних прийомів обробки волосся, обладнання та пристроїв для виконання перукарських робіт створює безмежні можливості для реалізації ідей дизайнера зачіски.

Емоційно-почуттєвий стан автора, його уява та фантазія є основним джерелом формоутворення зачіски.

Створення нової форми зачіски є творчим процесом, який неможливо здійснити без розвиненої уяви та фантазії, креативного мислення та здібностей знаходити оригінальні рішення. Для розвитку креативності та емоційного збагачення дизайнеру зачіски необхідно отримувати яскраві художні враження, багато експериментувати з волоссям та малювати.

ТЕМА 3. Силует зачіски

Якщо мова йде про форму, ми маємо на увазі об’ємно просторову характеристику об’єкта. Якщо спроектувати форму на площину, ми отримаємо її силует. **Іншими словами силует це площинне сприйняття форми.**

Силует зачіски – це площинне, двомірне сприйняття форми зачіски, її контур. Силует це найбільш точна і вичерпна характеристика форми.

Найбільш важливими при оцінці форми зачіски є два її ракурси: вид спереду (анфас) і вид збоку (профіль).

Вибір силуетної форми зачіски завжди обумовлений напрямками моди і індивідуальними особливостями зовнішності. Як і у моді на одяг, у моді на силуетну форму зачісок можна спостерігати циклічність. Але кожен новий виток має вже свої особливості, характерні для сьогоднішнього дня, тому що з’являються нові препарати, нові інструменти, нові технології, та і поняття краси також змінюється.

За ступенем об’ємності силуети зачіски бувають: скульптурними, декоративними та напівприлеглими.

Скульптурний силует повторює форму черепа. Зачіски мають невеликий об’єм. Такі зачіски виконують на голові, яка має ідеальну форму, у протилежному випадку вони лише привернуть увагу до можливих недоліків.

Декоративний силует змінює окреслення голови, приховує недоліки форми черепа і разом із цим вносить зміни у пропорції. Зачіски мають об’ємну форму, яка може досягатись за допомогою начісування, тупіровки і т.п.Напівприлеглий силует увібрав у себе властивості двох попередніх.

Форма і силует зачіски залежать від напрямків моди. Форма і силует допомагають втілювати художній задум, вони є основою для використання різноманітних декоративних елементів і прикрас. Застосування таких елементів при створенні зачіски вимагає їх підкорення формі і силуету. Тільки у такому випадку декорування зачіски підсилить виразність основної форми і силует.

ТЕМА 4. Пластичний характер форми. Внутрішньо-силуетні лінії

Форма зачіски являє собою об’ємно просторову структуру, яка може бути простою і складною. Незалежно від ступені складності структури зачіски, система зв’язків усіх її елементів має вирішальне значення для досягнення гармонії.

Плавне поєднання елементів, а також поступовий перехід одного напрямку форми до іншого називається пластикою. При оцінці пластичного характеру форми велике значення мають лінії, які цю форму створюють. Кожна лінія несе своє образно емоційне навантаження, здійснює різний психологічний вплив на сприймання форми.

У зачісці лінії це малюнок, створений волоссям. Лінії бувають прямими, ламаними, кривими. Вони можуть мати горизонтальний, вертикальний або похилий напрямок. І кожна із таких ліній викликає певні емоційні відчуття. Так, лінія у формі спіралі викликає відчуття напруги, пряма лінія стан покою, лінія зі слабко вираженою хвилястістю млявість. Лінії, які сильно витягнуті у горизонтальному напрямку, роблять форму важчою, візуально розширюють її. Вертикальні лінії звужують форму зачіски. Прямі лінії надають зачісці суворість, стійкість; округлі лінії хвиль створюють відчуття легкості, м’якості.

Лінії зачіски поділяються на:

а) силуетні або контурні лініїт (надають уяву про форму зачіски, її пропорції та допомагають скорегувати недоліки будови голови);

б) внутрішньосилуетні лінії (лінії, які розташовані всередині основної силуетної форми);

в) конструктивні або технологічні лінії (поділяють зачіску на формотворні частини, наприклад, проділи, лінії зрізів волосся і т.п.);

г) конструктивнодекоративні лінії (несуть подвійне навантаження: використовуються для побудови моделі зачіски і виконують декоративну роль);

д) декоративні лінії (утворюють елементи оформлення і є вирішальними у розробці фасону зачіски).

Для того щоб зачіска створювала враження добре організованої форми, її контурні і декоративні лінії повинні бути організовані так, щоб їх об’єднувала спільність кривизни ліній і кута їх нахилу. Тоді в уявному продовженні у просторі вони повинні сходитись у одній (або декількох) крапках. Якщо вони не сходяться або сходяться не всі, з’являється відчуття дезорганізованої форми.

Складна форма зачіски описується лініями різного характеру, які і визначають пластичні рухи у зачісці, що проектується. У пластичних рухах форми можливі як плавні, так і стрибкоподібні переходи одних елементів у інші.

Пластика силуетних ліній визначає пластику усіх інших ліній і усі разом вони створюють той чи інший пластичний образ форми зачіски. У найскладнішому силуеті зачіски, в якій представлена сукупність різних пластичних рухів, один із них завжди виділяється як головний.

ТЕМА 5. Основні закони композиції. Призначення зачіски

Композиція повинна бути гармонійно цілісною, виразною, закінченою та врівноваженою. Основними законами при створенні композиції зачіски є:

1) підпорядкування компонентів композиції і композиційних засобів призначенню зачіски;

2) наявність композиційного центру;

3) співрозмірність усіх частин і компонентів композиції між собою, а також з обличчям і фігурою людини.

Основними правилами першого закону композиції є: органічна єдність призначення зачіски і її форми (функціональність); відповідність вихідного матеріалу призначенню і формі ; єдність вихідного матеріалу і декору (прикрас). Зачіска повинна створювати враження закінченого цілого і не містити таких частин і елементів, які б суперечили його функціональній, конструктивній або художній сутності. Усі складові композиції повинні «працювати» на ідею, іноді дизайнеру приходиться відмовитися від красивої деталі, якщо вона суперечить задуму, руйнує цілісність.

Композицію можна вважати вдалою, якщо вона відповідає наступним умовам:

- жодна частина цілого не може бути вилучена або замінена без шкоди для цілого;
- частини не можуть обмінюватись місцями без шкоди для цілого;
- жоден елемент не може бути приєднаний до цілого без шкоди для нього.

Під функціональністю зачіски розуміється відповідність її форми своєму призначенню. Наприклад, зачіски спортсменок повинні бути компактними. Вечірні зачіски повинні в цілому виглядати святково. Розмір, співвідношення і характер усіх деталей, які створюють форму, диктуються загальним задумом, тобто усі композиційні засоби повинні бути спрямовані на втілення художнього образу.

У своїй роботі дизайнер зачіски використовує особливий вихідний матеріал волосся. У цьому виявляється специфіка композиційних властивостей зачіски. Будь яка деталь у зачісці, а також її форма в цілому можуть виглядати красивими тільки за умови, що вони відображають особливості вихідного матеріалу, тобто фактуру волосся.

За фактурою волосся може бути пухкими, еластичним, сипучим, тонким, товстим і т.д.

Забезпечити художню (і практичну) цінність зачіски можна тільки з урахуванням цих вихідних даних і використовуючи відповідно ті чи інші композиційні засоби і технічні прийоми, що дозволяють здійснити задум дизайнера.

Для прикраси зачіски використовують вироби із волосся, біжутерію, стрічки, обручі, квіти, завитки, кольорові пудри Застосування будь яких видів декорування у кожному конкретному випадку повинне композиційно відповідати вихідним даним і відповідати призначенню зачіски.

При використанні прикраси у композиції зачіски необхідно враховувати її характер, вигляд, техніку виготовлення, тому що вона не повинна суперечити структурно фактурним якостям волосся (вихідним даним), а також формі зачіски.

Застосування декоративних прикрас іноді обумовлюється не стільки бажанням прикрасити композицію, скільки необхідністю сховати вади зачіски, які виникають внаслідок недостачі вихідного матеріалу (тобто волосся). Наприклад, зайві проділи, якісь вихідні точки розворотів пасом або порожнечу в об'ємно просторовій структурі зачіски, що виглядає неестетично. Прикриваючи вади зачіски прикрасами, створюють «композиційні містки». Різноманітні декоративні шпильки і гребінці, які фіксують деталі зачіски з довгого волосся у певних місцях, додають їй додаткову святковість, сприяють створенню виразності образу.

Але дизайнеру слід пам'ятати, що правильно спроектована модель не має потреби ні в яких додаткових прикрасах, за винятком тих випадків, коли необхідно підкреслити ідейну спрямованість композиції. У цьому випадку прикраса органічно входить у композицію моделі. Наприклад, фата або білі квіти у зачісці нареченої, специфічні прикраси, які дозволяють точно позначити історичний час або історичний типаж.

Крім прикрас існують і інші засоби декоративного рішення моделі.

Формоутворення деталей зачісок визначається головним чином її конструкцією. Чим складніша форма зачіски, тим різноманітнішими можуть бути лінії, які її виражають. У попередньому розділі ми розглядали види ліній зачіски, серед яких виділяли конструктивно-декоративні лінії, які одночасно використовуються для побудови моделі зачіски і виконують декоративну роль і декоративні лінії, які створюють елементи художнього оформлення.

До декоративних елементів відносяться різноманітні, хвилі, форма окантування, різні чубчики. Декоративні форми не можуть існувати самостійно, вони підкоряються головним формам.

Другий закон композиції передбачає наявність центра композиції, тобто місця зосередження основних найважливіших зв'язків між усіма елементами. Як правило, це і змістовий центр моделі. Композиційний центр може розташовуватися у будь якій зоні голови. Його місцезнаходження і поєднання з іншими компонентами зачіски повинне сприяти найбільш чіткому розкриттю задуму художника і образності моделі.

Композиційний центр може не збігатися з геометричним центром або віссю симетрії. Усі компоненти, що складають композиційний центр (акцент) зачіски, розділяються на головні, необхідні для створення об'ємної форми (з контурними обрисами), і другорядні (декоративно конструктивні), до яких відносяться локони, чубчики, прикраси і т.д.

Основними правилами другого закону композиції є: виявлення центрального акценту композиції і підпорядкування йому інших компонентів зачіски; врівноваженість композиції. Акцент у зачісці це та деталь, на якій перш за все зупиняється погляд.

Цікава, зі смаком створена зачіска повинна мати свою «родзинку», або деталь, на якій робиться головний акцент. Акценту можна досягти за допомогою: форми хвиль; ліній; форми; фактури поверхні; використання прикрас або

декоративних деталей; кольору. Важливою властивістю композиції зачіски є рівновага її об’ємної форми, тобто такий стан, при якому усі елементи зачіски збалансовані між собою.

Композиційна рівновага це не проста рівність величин. Вона залежить від розподілу основних компонентів композиції щодо центру зачіски і організації її простору, тобто пропорцій, пластики форми та кольорових і тональних відносин окремих частин.

Третій закон композиції передбачає співрозмірність та узгодженість усіх частин і компонентів композиції між собою, а також з обличчям і фігурою людини. При цьому надзвичайно важливо визначити у композиції головну і другорядну частини.

Композиція завжди складається з окремих частин. Їх взаємна узгодженість дуже важлива для створення гармонійної єдності. Вдале композиційне рішення сприяє акцентуванню головної частини, виділенню її як основного елемента композиції. Але при цьому вона не може протиставлятися другорядній частині, бути їй чужорідною. Іншими словами, для створення по справжньому гармонійної зачіски треба знайти єдність і взаємозв'язок між головним і другорядним, між цілим і його частинами.

Найважливішим фактором третього закону композиції є масштабність, тобто співвідношення зачіски і її форми з розміром голови, деталями обличчя і фігурою людини, а також співвідношення частин зачіски між собою. Масштабність має пряму залежність від кольору і фактури як усієї зачіски, так і її окремих деталей.

Нова мода завжди пропонує нову систему пропорцій, і відповідно до неї повинна дотримуватися і масштабність. Число, розмір і форма деталей зачіски, їх узгодженість між собою повинні обов’язково уточнюватися у процесі проектування, тому що зміна будь якого компонента, як правило, спричиняє зміни форми і об’єму тієї частини зачіски, де цей компонент розташовується.

Композиційні засоби.

До композиційних засобів зачіски відносяться:

- масштабність;
- симетрія, асиметрія, дисиметрія;
- рівновага, пропорції;
- статика, динаміка;
- контраст, нюанс, тотожність;
- ритм, метр.

Вони різноманітні, їх можна назвати засобами художньої виразності композиції. Таким чином, засоби композиції це усе, що необхідно для її створення, у тому числі її правила і прийоми.

До композиційних правил відносяться:

- правило передачі руху (динаміки);
- правило передачі спокою (статики);
- правило золотого перетину.

До прийомів композиції відносяться:

- передача ритму, симетрії, асиметрії; рівновага частин композиції;

– виділення композиційного центру.

Розглянемо найголовніші композиційні засоби більш детально.

ТЕМА 6. Пропорція і масштабність

Пропорцією є гармонійне сполучення між частинами цілого, ознаками або предметами; порівняльна взаємодія між двома предметами.

Слово «пропорція» ввів у вживання у I столітті до н.е. давньоримський оратор Цицерон, який переклав на латинь платонівський термін «аналогія», що буквально означав «співвідношення».

У створенні композиції пропорція є головним регулюючим засобом, який визначає гармонійне спів-відношення між цілим і його частинами. Іншими словами, **пропорція – це зв'язок, який поєднує усередині цілого його складові частини, рух від одного розміру до іншого**.

Розрізняють пропорції арифметичні (раціональні) і геометричні (ірраціональні).

Арифметичні пропорції являють собою співвідношення величин, що виражаються співвідношенням цілих чисел. Раціональні відносини 2:3, 3:4, 5:6 містять у собі модуль, який укладається ціле число разів у кожній величині, яка складає форму. Арифметичні відносини застосовуються у композиції у тому разі, коли потрібно ясно виразити підпорядкованість частин цілому.

До геометричних, або ірраціональних пропорцій, відносяться такі співвідношення, які засновані на геометричній закономірності їх побудови. Прикладами такого пропорційного відношення є відношення сторони квадрату до його діагоналі, а також відношення половини основи рівностороннього трикутника до його висоти.

З давніх часів у пропорційності вбачалася об'єктивна основа краси.

Багато видатних художників, архітекторів, філософів і вчених прагнули розкрити закони пропорційності, які лежать в основі гармонії. На різних етапах розвитку мистецтва використовувалися різні методи побудови пропорцій. Так, наприклад, у мистецтві Стародавнього Єгипту застосовувалася сітка квадратиків, на основі якої створювалися архітектурні і скульптурні добутки. Кожен такий квадратик являв собою модуль, тобто величину, яку застосовували для вираження кратних співвідношень розмірів для узгодження з цілим його частин.

У період античності сформувалися нові системи. Квадрат залишався основою побудови пропорцій, але поряд з модульною системою древні греки користувалися і системою пропорційних чисел, серед яких особливо важливу роль грало співвідношення, яке одержало назву «золотий перетин».

«Золотий перетин» є ірраціональним співвідношенням. Суть цієї пропорції полягає у тому, що сума двох величин відноситься до більшої величини так само, як велика величина відноситься до меншої. Якщо відрізок, який потрібно розділити за принципом «золотого перетину», прийняти за 1, то його частини будуть мати числове вираження 0,618 : 0,382. Приблизно в цілих числах «золотий перетин» виражається як 3:5, 5:8, 8:13, 13:21 і т.д.

Принцип «золотого перетину» був головним у античному мистецтві у скульптурі і особливо в архітектурі. Але першим увів сам термін «золотий перетин» Леонардо да Вінчі, великий художник, архітектор, винахідник і музикант епохи Відродження. Він називав цю пропорцію мірилом краси і гармонії, каноном мистецтва.

Цікаво, що принцип «золотого перетину» можна спостерігати не тільки у мистецтві, але і в природі.

Кожна історична епоха створювала свої власні критерії естетичного ідеалу образу людини. Визначення пропорцій при створенні зачіски залежить від моди, яка постійно експериментує із пропорціями. Сучасний дизайнер зачіски повинен правильно співвідносити розміри і форму зачіски із фігурою людини, а також із її одягом та аксесуарами.

Робота над композицією зачіски починається з пошуку її силуету і визначення його основних пропорцій, тобто відносини висоти до ширини. Пропорція є одним з головних засобів композиції, тому що за її допомогою досягається гармонійність спроектованої зачіски і організується її форма. Пропорція це розрахована розмірна система, у якій відношення елементів форми організують об'ємно просторову структуру зачіски. Тільки там, де є продуманість пропорцій, є і цілісність форми.

У зачісках розрізняють наступні **види пропорцій**:

- золотий перетин (як зазначалось вище, це така пропорція, коли у поділеній на дві частини зачісці вся величина зачіски відноситься до більшої її частини так, як відноситься більша частина до меншої).
- подібна пропорція (зустрічається у зачісках нескладного характеру із наявністю проділу або без нього, але за умови, що ліва і права частини однакові).
- модульна пропорція (зустрічається у зачісках складних за характером побудови і симетрії, коли можна визначити окремі елементи, деталі зачіски (тобто модулі), які привертають увагу до зачіски).

Різні розмірні відносини, які виявляються головним чином як відносини висоти форми до її ширини, приводять до різного образного звучання і естетичного сприйняття розробленої моделі.

Пропорціональність у художньо проектній творчості є не тільки засобом організації гармонійної цілісності, але і способом пошуку модифікації вихідної форми. Змінюючи пропорційні відносини окремих частин і елементів форми зачіски, можна надати їй нове образне звучання.

З пошуком пропорцій предмету, який проектується, безпосередньо пов'язаний такий засіб композиції, як масштабність. **Масштабність зачіски це співрозмірність її форми і елементів до обличчя і фігури людини.** З масштабністю пов'язані стійкість і рівновага форми. Іншими словами, масштабність – це контраст форм, який не доведений до абсурду. Співрозмірні співвідношення людини до проектованої зачіски будуються на антропології.

Масштабність зачіски залежить від розмірів складових обличчя і пропорцій фігури людини. Дотримання масштабності у композиції зачіски обов'язкове ще і тому, що її відсутність приводить до гротеску, комічності зовнішнього вигляду людини.

При проектуванні арт зачісок дизайнер може навмисно порушувати масштабність зачіски з метою створення яскравої художньої виразності. Але при розробці перспективних моделей правильно знайдена відповідність маси зачіски

розмірам людського обличчя і фігури може не тільки підкреслити достоїнства людини, але і приховати деякі її недоліки.

Очевидно, що досягнення масштабності безпосереднім образом пов’язане з пропорційним вирішенням моделі. Вірно винайдена масштабність форми зачіски робить образ людини привабливим, надає йому витонченості і легкості; невдало вирішена масштабність часто приводить до того, що зачіска виглядає важкою і масивною.

Уявлення про масштабність і її виразність можуть змінюватись у різні періоди у залежності від естетичних уявлень того або іншого художнього стилю, який панує у мистецтві в цілому і в зачісках зокрема. Однак масштабне вирішення форми не повинно «придушувати» людину ні фізично, ні психологічно. Таким чином, вибір правильної масштабності і пропорційності у композиції зачіски являє собою надзвичайно важливе завдання, від вирішення якого багато у чому залежить загальне сприйняття спроектованої зачіски і зовнішнього вигляду людини, для якої вона призначена.

ТЕМА 7. Ритм, як елемент композиції

Багатьом явищам природи властиві чергування і повторення. Повторюваність рухів характерна для усіх процесів у житті людини. **Закономірне чергування, повторення, послідовна зміна елементів називається ритмом**.

Ритм існує у всіх видах мистецтва: у музиці це сполучення звуків, у поезії чергування рим, в архітектурі, образотворчому і прикладному мистецтві різноманітне повторення і чергування форм або їх властивостей на площині або у просторі.

Закономірна зміна елементів дозволяє створювати **ритмічні композиції**, іншими словами, ритмічна композиція складається із елементів, які відрізняються один від іншого, але пов'язаних між собою єдиним прийомом зміни.

Ритм повідомляє композиції динамічний розвиток, причому для створення виразного ритмічного руху велику роль відіграють не тільки характер і розміщення елементів, але і їх кількість. Для добре вираженої ритмічної зміни досить трьох елементів.

Ритмічні ряди в композиції можуть розташовуватися симетрично. При цьому рух, який наростає або з протилежних боків до центру, або від центру до боків, врівноважується і композиція виглядає закінченою і врівноваженою.

Частковим випадком ритму є **метр**. Метр організує чергування рівних за величиною елементів через рівні проміжки. Метричне чергування елементів повідомляє композиції не тільки стійкість, врівноваженість, але і деяку монотонність.

Композиції, які побудовані із застосуванням метричного або ритмічного порядку, можуть бути з інтервалами і без них; можуть бути простими, тобто складаються з одного елемента, який повторюється, а можуть бути складними, коли в них сполучаються кілька простих ритмічних рядів або повторюються елементи двох і більше видів.

Ритм і метр є найважливішими виразними засобами у композиції зачіски.

Характер ритму зачіски залежить від кількості образотворчих елементів, повторів світлих і темних тонів, від проміжків між деталями і напрямків форм зачіски. Застосовуючи той чи інший ритм або метр, можна досягти певного візуального ефекту сприйняття об'ємної форми зачіски.

Якщо необхідно створити більш яскравий і динамічний образ, дизайнер використовує ритм як засіб організації форми.

Ритм може виявлятися в трьох видах:

- змінюється розмір елементів, які повторюються при збереженні інтервалів між ними;
- зберігається розмір елементів, які повторюються при зміні інтервалів між ними;
- змінюються і розміри елементів, і інтервали між ними.

За способом організації елементів у зачісці ритмічний лад може набувати різних напрямків:

- вертикальних;
- горизонтальних;

– діагональних;
– радіально променевих;
– кільцевого;
– спірального.

У кожному випадку виникає новий характер руху, а виходить, і нове образне звучання зачіски в цілому. Так, наприклад, зачіска із горизонтальним чергуванням елементів викликає відчуття стійкості і рівноваги, при діагональному й особливо при спіральному ритмі виникає активний, стрімкий рух, обумовлений динамікою похилих ліній.

Ритм зачіски може бути швидким і повільним. Швидкий ритм це чітко виражені переходи: наприклад, тугі локони або круті хвилі. Повільний ритм більш помітний у пишних зачісках або на довгому хвилястому волоссі.

Дуже важливим питанням у композиції зачіски є **ритмічна організація кольорових плям**. Причому колір може виступати у різних аспектах: як елемент композиції, який підкоряється іншому, більш важливому, або як головний організуючий елемент, який сприяє вираженню задуму композиції.

На особливу увагу заслуговує ритмічна організація контрастних кольорів, які створюють найбільш активні хроматичні композиції.

Звичайно в композиції зачіски використовується кілька видів ритмів, тому що ритмізації піддаються усі властивості форми: об’єми, частини зачіски, конструктивні і декоративні лінії, фактури, відносини кольорів, розміри, розташування деталей і т.д. Часто ритм і метр присутній у композиції одночасно.

У будь якому випадку вдало спроектована ритмічна організація зачіски додає їй особливу музичність, підсилює її образність і ідейне звучання. Змінюючи ритм у зачісці, дизайнер змінює і характер її сприйняття глядачем.

ТЕМА 8. Акцент та нюанс в композиції зачіски

Акцент у зачісці це та деталь, на якій перш за все зупиняється погляд. Цікава, зі смаком створена зачіска повинна мати свою «родзинку», або деталь, на якій робиться головний акцент. **Акценту можна досягти за допомогою:**

- форми хвиль;
- ліній;
- форми;
- фактури поверхні;
- використання прикрас або декоративних деталей;
- кольору.

Нюанс – це м'яке, слабко виражене розходження. Саме слово «нюанс» означає «відхилення», «ледь помітний перехід». Наприклад, при контрастному зіставленні білого і чорного кольорів сприймаються тільки два ці тони і різка межа між ними, у нюансному співвідношенні завжди існує послідовний перехід від білого до чорного через градації сірого.

Композиційний розбір зачіски

Композиційними прийомами при створенні зачіски є

- масштабність,
- композиційна єдність характеру,
- симетрія й асиметрія (рівновага, статика і динаміка),
- контраст,
- ритм,
- нюанс.

Компонентами композиції називають

- форму,
- силует,
- колір,
- лінії,
- декор.

Композиційний розбір

1. Для кого призначена зачіска
2. Класифікація зачіски
3. Довжина волосся
4. Стиль
5. Геометричній вид форми
6. Силует зачіски
7. Форма
8. Маса зачіски
9. Тип зачіски
10. Акцент та нюанс
11. Внутрішньо-силуетні лінії
12. Ритм та метр
13. Колір

ТЕМА 9. Фактура поверхні, форми

Велике значення у проектуванні форми зачіски має фактура поверхні. **Фактурою називається побудова поверхні (надане їй від природи, або отримане у процесі обробки).**

Фактура може бути різною від зовсім гладкої до рельєфної. У першому випадку розміри елементів фактури дуже малі, їх неможливо помітити неозброєним оком, їх кількість на одиницю поверхні велика. У випадку рельєфних фактур кількість елементів набагато менша, але розміри досить великі. Інколи елементи фактури настільки великі, що набувають значення самостійних форм.

Характер поверхні форми може викликати враження щільності або порохнявості, важкості або легкості. Різні фактури по різному взаємодіють з формою. Великі елементи фактури, видозмінюють геометричний вид форми. Найбільше точно характер форми передають гладкі фактури.

За способом відображення світла від поверхні усі фактури поділяються на:

- шершаві (мають досить великі елементи, що створює складну світлотіньову гру на поверхні);
- матові (мають середні за розмірами елементи і розсіюють світло під різними кутами);
- глянсові (мають настільки дрібні елементи, що майже усі світлові промені, що падають на поверхню, відбиваються під тим же кутом, під яким падають на неї).

Факторами сприйняття фактур є віддаленість предмета від глядача і характер освітлення.

Різницю фактур ми сприймаємо не тільки візуально, але і на дотик, розрізняючи при цьому гладкі, слизькі, або зернисті, рельєфні поверхні.

Кожна фактура несе в собі ознаки певного емоційно образного звучання. Використання в одній зачісці різних фактур може додати їй додаткової виразності.

Практично не існує несумісних фактур, однак може бути недотепне їхнє поєднання, коли вони починають сперечатися і навіть знищувати красу одна одної. Фактура поверхні зачіски може бути неактивною.

Усі кінчики волосся знаходяться на одному рівні. При такій фактурі видно тільки верхній шар волосся. Така фактура добре відбиває світло. Активна фактура. має шершаву поверхню.

Усі кінчики волосся стирчать назовні. Комбінована фактура, це поєднання активної і неактивної фактур. Активні фактури дуже декоративні і не мають потреби в додатковій прикрасі.

Неактивні ж фактури є гарним тлом для активних або для обробки.

ТЕМА 10. Контраст і нюанс

Характерною ознакою композиції є те, що кожен її окремий елемент не існує ізольовано, а знаходиться в оточенні і взаємозв'язку з іншими елементами і формами. У зв'язку з цим, сприймаючи композицію, глядач порівнює її елементи один з одним.

Протиставлення окремих компонентів композиції можуть будуватися за трьома можливими варіантами:

- контраст,
- нюанс,
- тотожність.

Найбільш виразним і активним серед них є контраст.

Контраст – це різко виражена відмінність між двома однорідними властивостями кольорами, довжиною ліній, фактурами і т.д. Контраст виникає при зіставленні великого і малого, темного і світлого, гладкого і шорсткуватого.

Контраст у композиції зачіски виражається через тонове, колористичне, об'ємне протиставлення її елементів.

Контраст у проектуванні зачіски дуже важливий, тому що він створює найбільш виразну форму в цілому, підкреслює відмінність характеристик та надає динамічність загальній формі зачіски. При вдалому застосуванні контрасту можна досягти активації одних елементів зачіски і непомітної гармонії інших.

Вибір ступеня контрастності визначається на підставі художнього чуття і практичного досвіду дизайнера і у великій мірі залежить від призначення проектованої зачіски. Недостатність контрасту може не забезпечити композиції необхідної виразності, надмірність же його може візуально зруйнувати композиційну єдність. Тому ступінь контрасту повинен бути обмежений вимогою збереження цілісності композиції.

Протилежністю контрасту є нюанс, тобто м'яке, слабко виражене розходження. Саме слово «нюанс» означає «відхилення», «ледь помітний перехід». Наприклад, при контрастному зіставленні білого і чорного кольорів сприймаються тільки два ці тони і різка межа між ними, у нюансному співвідношенні завжди існує послідовний перехід від білого до чорного через градації сірого.

Якщо в композиції наявна повна подібність елементів за розмірами, формою, фактурою і іншим властивостям, то у цьому випадку мова йде про **тотожність**.

Як і інші засоби композиції, контраст, нюанс і тотожність дизайнер зачіски обирає не довільно, а керуючись багатьмафакторами: призначенням зачіски, над композицією якої він працює, її конструкцією, образним рішенням і т.д. Щоб досягти виразності контрастних і нюансних відносин, потрібно уявляти, що у композиції потрібно підкреслити, виявити, а що, навпаки, згладити.

Нюанс у композиційному рішенні, створюючи близькі за характеристикою форми, підсилює їхнє звучання тим, що багаторазово, з незначними змінами їх повторює. Контраст же привертає увагу до форми за рахунок різкого виділення її у порівнянні з іншими. В одній композиції можуть бути присутніми і контраст і нюанс одночасно. Наприклад, якщо потрібно виділити композиційний центр і підкорити йому інші елементи, головний елемент повинен бути контрастним до

другорядних елементів, які у свою чергу будуть знаходитися між собою у нюансних відношеннях.

Контрастна композиція більш активна, тому що зіткнення, різке протиставлення хоча б двох характеристик додає формі виразність, робить її помітною, піднімає над буденністю. Тому зачіска, композиція якої побудована на контрасті, завжди незвичайна, оригінальна і виділяється на загальному тлі.

Інша справа нюанс найвитонченіший, делікатний із композиційних засобів. Зачіска із нюансним відношенням елементів не впадає в око, її естетичні достоїнства розкриваються не відразу, а при уважному розгляді. Нюанс часто виступає як головний засіб досягнення елегантності.

При проектуванні зачіски важливо пам’ятати, що контраст дуже активний засіб композиції, його можна застосовувати лише в одному або двох моментах, інші ж повинні бути організовані за принципом нюансу.

Використання контрасту і в формі, і в тоні, і в кольорі, і у фактурі одночасно неминуче приводить до нечіткості сприйняття зачіски, до плутанини в її композиції, створює у глядача неприємне відчуття метушні.

Нюансна композиція викликає почуття спокою, стабільності, врівноваженості.

Вибір певного композиційного засобу контрасту або нюансу залежить вібагатьох факторів. Контраст дозволяє створити більш ефектну композицію. Однак дизайнеру зачіски необхідно пам’ятати, що надати формі гармонійної цілісності за допомогою контрасту набагато складніше, ніж за допомогою нюансу. З іншого боку, у композицію зачіски, яка побудована тільки на основі нюансу, для її пожвавлення іноді варто ввести елемент контрасту. Поєднання в одній зачісці цих двох протилежних прийомів (контрасту і нюансу) допомагає дизайнеру створити гармонійну, виразну форму.

ТЕМА 11. Баланс зачіски. Симетрія і асиметрія

Баланс означає узгодження висоти і ширини зачіски.

Баланс буває симетричним і асиметричним.

Баланс допомагає у створенні гармонійної єдності, що є основною метою дизайнера, у якій би галузі він не працював.

Композиційна цілісність зачіски досягається тоді, коли її композиція врівноважена, тобто такий стан форми, при якому усі елементи і частини збалансовані між собою.

Композиційна рівновага знаходиться у прямій залежності від розподілу основних мас форми щодо її центра і пов'язано із характером організації простору всередині силуету зачіски.

Частковим випадком рівноваги є симетрія.

Симетрія однаковість розташування елементів відносно крапки, вісі або площини. Симетрія притаманна усьому живому і неживому у природі: квітам, листю, комахам і т.д.

Існує кілька видів симетрії, які дають можливість створювати різноманітні симетричні композиції.

Дзеркальна симетрія найбільш простий для сприйняття і найбільш розповсюджений вид симетрії. У ній одна половина композиції являє собою ніби дзеркальне відображення іншої.

Площина симетрії, яка поділяє зображення навпіл, звичайно розташовується вертикально. Прикладом такого типу симетрії може служити тіло людини в нерухомому стані.

Центрально-вісьова симетрія при цьому виді симетрії рівні частини розташовані навколо центральної вісі і при повороті навколо неї вони цілком суміщаються.

Симетрія гвинта і спіралі композиція створюється шляхом обертання елемента навколо вісі і одночасного руху уздовж цієї вісі. При спіральній симетрії елементи можуть переміщатися в одній площині, поступово наближаючись до центру.

Симетрія є одним з найбільш яскравих композиційних засобів, за допомогою якого форма організується, приводиться до порядку, стійкості і стабільності.

Спостерігаючи і осмислюючи симетрію у природі, людина стала сприймати її як своєрідну норму прекрасного. Симетрична зачіска виглядає з обох боків обличчя однаково. Обидві частини зачіски знаходяться на рівній відстані від центральної крапки, мають однакову довжину і той же самий об'єм при спогляданні у анфас. Отже, симетрія сприймається людиною як прояв порядку, що панує у природі.

Однак людина за своєю психологією влаштована подвійно: з одного боку, вона прагне до закономірності, порядку, з іншого, вона намагається його порушити якою небудь деталлю.

Зведення сутності краси до однієї лише симетрії обмежує багатство її внутрішнього змісту. Щирої гармонії можна досягти тільки в єдності протилежностей, а виходить, сутність прекрасного визначає єдність симетрії і якості, протилежній її асиметрії.

Асиметрія розташування елементів при відсутності точки, вісі або площини симетрії. Асиметрія надає формі різну ступінь динаміки, яка може бути внутрішньою і зовнішньою.

Основний спосіб створення єдності в асиметричній композиції полягає в узгодженості її частин, підпорядкованості її елементів композиційному центру, а також у розміщенні акцентів.

Для зачіски, яка створена за принципом асиметрії, властива рівність нерівних частин і об'ємів відносно вісі рівноваги, яка проходить через середину обличчя. Для асиметричного балансу зачіски характерне використання диспропорцій для досягнення збалансованості рис обличчя. Протилежні частини зачіски мають різну довжину і різний об'єм.

Асиметрія зачіски може бути горизонтальною і діагональною. Симетричні зачіски більш зручні, але при цьому трохи нуднуваті. Вирішити це протиріччя допомагає **дисиметрія,** тобто часткове порушення симетрії. Будь яке відхилення у симетричній системі, усунення або додавання хоча б дрібної деталі привертає увагу, вносить у композицію деяку напруженість. Дисиметрія використовується як художній засіб композиції у тому випадку, коли симетричні форми роблять зайво суворе враження. Прикладом дисиметрії може бути зачісування чубчика при симетричній стрижці на одну із сторін.

Отже, симетрія і асиметрія, як два начала, що організують форму зачіски, взаємопов'язані і взаємодоповнюючі прийоми композиції.

Симетрія сприймається глядачем як прояв спокою, закономірності, нерухомості, тоді як асиметрія означає рух, випадковість, волю. Симетричній формі зачіски додавання асиметричних деталей додає особливу гостроту.

Деяке порушення правильності композиції (дисиметрія) за умови грамотного її вирішення не тільки не перешкоджає досягненню її художньої єдності, але і підсилює емоційно образне звучання.

ТЕМА 12. Динамічність і статичність

У композиціях зачіски динаміка і статика знаходять своє вираження як у загальній формі, так і у характері елементів, які її створюють.

Динамічні і статичні композиції мають свої закономірності. Дизайнер, створюючи зачіску повинен чітко уявляти, що буде домінувати у зачісці динамічність чи статичність. Неможливо припустити протиріччя між цими якостями. Динаміка характеризує композицію, у якій обов'язковим є розвиток, зміна, певна спрямованість, тобто рух (мається на увазі рух не фізичний, а візуальний). Динаміка це нестійке положення форми у просторі із елементами руху всередині форми при загальній статичності форми; зовні форми внаслідок асиметричності форми; зовні форми у результаті виходу у простір деталей зачіски, а також сполучення внутрішньої і зовнішньої динаміки з рухом самої людини. За допомогою динаміки можна привернути увагу до головного елемента або до головної частини композиції. У динамічній композиції рух може бути спрямованим до центру і мати кінцеву крапку руху; може бути спрямованим від центру та вести погляд глядача за межі композиції: нагору або вниз, вертикально або похило.

Якістю, протилежною динаміці, є статика. Статика стійке положення форми у просторі. Статика характеризується рівновагою частин форми. Статика передбачає відсутність візуального руху. Вона підкреслює стан спокою, стійкості, нерухомості композиції.

Умовно всі типи композицій можна розділити на 4 види:

- стійкі статичні, тобто найбільш спокійні, зовсім ненаправлені;
- нестійкі статичні, тобто такі, у яких немає внутрішнього руху, але і немає суворої упорядкованості;
- стійкі динамічні, тобто такі, що створюють враження руху, але не руйнують загального порядку;
- нестійкі динамічні найбільш активні, вони привертають увагу своїм спрямованим рухом, мають особливу напруженість.

Таким чином, статика і динаміка завжди відносні і в певній мірі можуть бути присутніми в одній композиції одночасно. При проектуванні зачіски важливо передбачити, яке із цих властивостей буде превалювати. Рішення цієї задачі багато в чому залежить від функціональності зачіски.

Динамічність і статичність у композиції зачіски можуть бути досягнуті різними шляхами. Насамперед ці властивості виявляються у самій формі зачіски. Статичність або динамічність надають композиції і лінії, які описують силует, і лінії, які членують його всередині. Це пов'язано із психологією нашого сприйняття ліній різного характеру.

Велике значення для надання композиції динамічності або статичності має її ритмічна організація. Застосування метра як рівномірного чергування однакових елементів через однакові проміжки додає композиції статичність. Наявність будь якого виду ритму робить зачіску динамічною.

У вдало складеній композиції метр і ритм знаходяться у певному співвідношенні один із одним, подібним чином сполучаються статика і динаміка. Присутність у зачісці цих двох протидіючих якостей організує її у гармонійну

цілісність. Дуже дієві композиційні засоби, які визначають статичність і динамічність симетрія і асиметрія. Симетрія у всіх її видах і проявах затверджує ідею повної рівноваги і стійкості, а значить, і статики. У тому випадку, коли основним прийомом організації форми зачіски стає асиметричне рішення композиції, композиція здобуває динамічність і напруженість.

При проектуванні зачіски дуже важливо знайти вірне співвідношення статичності і динамічності в композиції.

ТЕМА 13. Роль кольору у створенні зачіски

Колір це візуальний ефект, який досягається у результаті відбиття світла від поверхні. Дизайнер зачіски використовує колір як елемент композиції, який допомагає створювати глибину і об'єм. Колір може привертати увагу до окремих частин форми зачіски. За допомогою кольору можна надати прямому волоссю ілюзію іншої фактури. Фарбування дозволяє досягти розсіяного відбиття світла.

Колір відіграє важливу роль у зачісці, як візуальну, так і психологічну. Колір використовується і для того, щоб створити враження більшого або меншого об'єму частин зачіски або всієї зачіски. За допомогою кольору можна створювати структуру і лінії, об'єднувати у єдине ціле різноманітні елементи зачіски. Для дизайнерів перспективних зачісок колір часто виступає основою творчості, тому що саме колір сьогодні є основною рушійною силою моди. Більшість людей навіть і не уявляють, які можливості для створення іміджу надає колір волосся.

Певні кольори можуть викликати певні реакції. Більш світлі відтінки можуть зробити людину молодшою, темні сприймаються як таємничі і чародійні. Теплі кольори створюють враження лагідності, холодні рішучості і яскравої індивідуальності.

Для того, щоб створити певний колористичний ефект, дизайнер може використовувати зорові ілюзії при сприйманні кольорів.

Ілюзія теплих і холодних кольорів

По різному пофарбовані предмети можуть здаватися глядачеві теплими або холодними. Цікаво, що при затемненні кольори стають більш теплими, а при додаванні до них білої фарби «холодніють».

Поняття теплоти кольору завжди відносно. Так, наприклад, зелений колір, що сам по собі є нейтральним, при порівнянні із синім сприймається як теплий, а при порівнянні з жовтим або жовтогарячим холодним. Те ж саме можна сказати і про фіолетовий, який є теплим стосовно синього і холодним стосовно червоного. Таким чином, при виконанні різноманітних складних видів фарбування і колорування волосся можна досягти вражаючих ефектів за допомогою ілюзії теплих і холодних кольорів.

Ілюзія важкості і легкості кольорів

Фігури або об'єми, однакові за формою і розмірами, можуть викликати різне враження своєї «вагомості» за рахунок різного забарвлення. Це відбувається тому, що деякі кольори сприймаються нами як легкі, а інші як важкі.

Усі світлі кольори, і хроматичні, і ахроматичні, здаються більш легкими, ніж темні. Якщо порівняти насичені і ненасичені кольори, то останні створюють враження більшої ваги.

При порівнянні спектральних кольорів можна виявити наступну закономірність: найлегшим кольором є лимонно жовтий, найважчим фіолетовий. Знання цих властивостей кольорів допомагає досягнути стійкості композиції.

Так, якщо в основі композиції зачіски розташувати елементи, пофарбовані у важкі кольори, а чим вище, тим кольори будуть легше, то композиція буде здаватися дуже стійкою.

Ілюзія відступаючих і виступаючих кольорів

Одні кольори змушують свої предмети відступати, а інші виступати, наближатися. Враження виступаючих і відступаючих кольорів залежить від тла, на якому ці кольори розташовані. На білому або світло сірому тлі ближче усього будуть здаватися предмети, пофарбовані в червоний колір, потім у жовтий, зелений, синій. На чорному ж тлі ближче усього буде сприйматися жовтий колір, як найсвітліший і складовий тонового контрасту із чорним.

Велике значення має також світлота: світлі хроматичні кольори здаються розташованими ближче, ніж темні. Наприклад, при рівній насиченості червоний колір буде сприйматися як виступаючий у порівнянні із синім, але якщо синій поступово висвітлять, то він спочатку зрівняється з червоним, а потім при подальшому висвітленні стане більш близьким, ніж червоний. Незалежно від світлоти будь який хроматичний колір буде здаватися розташованим ближче, ніж ахроматичний. При порівнянні теплих і холодних кольорів останні сприймаються відступаючими. Предмети, що мають червоне, жовтогаряче і жовте фарбування, завжди здаються ближче до глядача.

Ілюзія об’ємності кольорів

Світлі і теплі відтінки створюють ілюзію більшого об’єму волосся. Темні і холодні кольори, навпаки, візуально зменшують зачіску. І ілюзія додаткового об’єму або товщини волосся досягається завдяки чергуванню теплих і холодних відтінків із світлими і темними.

Ілюзія фактурності кольорів

Фактурними здаються кольори, які створюють відчуття матеріальності, щільності, без фактурными кольори, які створюють відчуття легкості, нематеріальності. Фактурні кольори допомагають підкреслити форму зачіски, кривизну її поверхні, підкреслюють дійсну фактуру. Розглядаючи форму, пофарбовану у безфактурні кольори, ми не зупиняємо погляд на поверхні, а занурюємо його у середину форми, не відчуваючи перешкоди.

Фактурними є теплі, мало насичені виступаючі кольори. Холодні, насичені, відступаючі кольори відчуття фактурності не створюють. Затемнення кольору додає йому матеріальність і збільшує його фактурність.

Великий вплив на сприйняття фактурності плями кольору робить його сполучення з іншими кольорами, при цьому важливі не тільки якості кольорів, але і їх кількісні співвідношення. Наприклад, якщо на червоному тлі помістити маленьку жовту пляму, то вона буде виступати і виглядати фактурно, матеріально. Якщо ж збільшити площу жовтої плями так, що червоний перетвориться у рамку, що утримує жовте поле, то більш фактурним і виступаючим стане червоний колір. При проектуванні зачіски дизайнер може також застосовувати здатність кольору створювати лінії. За допомогою більш світлого відтінку можна створити у зачісці лінію у тому напрямку, до якого автор бажає привернути увагу. Яскравий виразний акцент можна надати за допомогою єдиної кольорової лінії або декількох ліній, які повторюються.

ТЕМА 14. Ескізи. Фор-ескізи

Ескізування – це графічний етап роботи дизайнера зачіски над проектуванням нових моделей, нових напрямків та стилів у перукарському мистецтві.

Ескізи у залежності від завдань, які вони виконують, техніки і матеріалів для їх виготовлення бувають чорно-білі та кольорові. Однією із специфічних особливостей чорно білої графіки є умовність мови графіки та абстрактність образів.

Чорним і білим можна викликати різноманітні емоції та виразити безлічвідчуттів станів. На відміну від живопису кольорова графіка обмежена у кольорових рішеннях. Застосування не більше 3-4 кольорів допомагає не порушити цільність сприйняття і зберегти кольорову гармонію. Кольорові сполучення у графіці більш конкретні, зрозумілі і легко читаються, так якколірна пляма тут локальна, пласко, без наявних переходів від теплих дохолодних відтінків.

Цікавим при виконанні чорно білих ескізів зачіски є включення кольору, що надає особливу виразність та підкреслює важливість певного елементу зачіски. Ескізні начерки частіше за все відрізняються швидкою манерою виконання, але можуть бути і детально опрацьованими.

Існує два види ескізів зачісок, кожен із яких має свої задання і графічну манеру:

– фор-ескізи швидкі попередні малюнки майбутньої моделі із приблизним зображенням її основних ознак;

– творчі ескізи зображення моделей або колекції, виконані на папері великого формату з достатнім детальним опрацюванням не тільки форми зачіски, а і окремих її елементів.

ФОР-ЕСКІЗИ Графічна частина роботи дизайнера зачіски розпочинається з виконання фор ескізів, або попередніх ескізів. Фор-ескіз це вираження перших задумів. У ньому як правило, достатньо точно визначається силует, пропорції, ритмічна організація частин та елементів майбутньої моделі, а головне її образність.

Виконуються фор ескізи швидко і легко. Цей вид ескізів є найбільш чутливим, живим і безпосереднім зображенням зачіски, який гостро і навіть трохи гіперболізовано виражає сутність художнього образу майбутньої моделі або колекції зачісок.

У зв’язку з тим, що завданням фор ескізу є фіксація первинних уявлень автора про зачіску, він являє собою достатньо лаконічний чорно білий малюнок, виконаний за допомогою ліній і плям такими графічними засобами як олівець, фломастер, чорні чорнила і т.п.

Іноді дизайнер бажає у фор ескізі відобразити загальний колорит, а також пластичні рухи кольорових плям майбутньої моделі. У цьому випадку фор ескізи виконуються у кольорі частіше за допомогою акварелі, гуаші, темпери, інколи кольоровими олівцями або фломастерами. Фор ескізи спонукають дизайнера до подальшої доробки ідеї зачіски або колекції, уточненню композиційного рішення, пошуку засобів технічної реалізації ідеї тощо.

Під час пошуку ідейно образного і композиційного рішень нової моделі зачіски, дизайнер може виконати до дуже багато фор ескізів. Далі відбувається відбір одного із можливих варіантів. Цікаво, що при подальшій переробці ідеї фор ескізу у творчий ескіз інколи втрачається чутливість, легкість, і краса малюнка. Можливо це відбувається тому, що фор ескіз «народжується» не шляхом досконального накопичення подробиць, не із сухого аналізу, а із безпосереднього почуття, емоційного поштовху, який спонукає дизайнера взятись за обрану тему зачіски або колекції. Майбутній дизайнер повинен вміти мислити спонтанно, вільно і сміливо.

Практика створення фор ескізів допомагає йому сформувати таке мислення та розвинути образотворчі здібності.

Попрацюйте на аркуші паперу більшого розміру. Користуйтесь різними олівцями і фарбами: якщо ви віддаєте перевагу тонкому твердому олівцю, примусьте себе використовувати яскраві кольори, нанесені вологим широким пензлем.

Якщо після вправи, ви повернетесь до звичайного методу малювання, досвід роботи з іншими графічними засобами надасть ескізам більшої жвавості. Багатьом із ваших експериментальних спроб судилося потрапити до сміттєвої корзини. Але не хвилюйтесь. Існує безліч способів виразити ідеї на папері: перо і чорнила, акварель, пастель, олівець, фломастери, вугіль і т.п.

Цікава вправа швидко замалювати портрет друга або ваше власне відображення у дзеркалі, опираючись природному інстинкту подивитись на сторінку. Намагайтесь малювати неперервною лінією, не відриваючи руку від паперу. Результат може виявитись дивним, але це гарний спосіб попрактикуватися у спостереженні за об’єктом і виразити побачене, не думаючи про те, як складається малюнок в цілому.

Також можна проекспериментувати, роблячи безглузді малюночки і каракулі. Це ще один спосіб домогтися свободи стилю, якої буде не вистачати, якщо ви постійно будете стурбовані кінцевим результатом. Нікому не показуйте ці начерки і малюночки. Наодинці із собою ви можете не боятися невдач. Більш того, якщо усі ваші експерименти виявляться вдалими, ви нічого не досягнете, так і не випробуєте межі своїх здібностей.

Тільки розширивши межі, можна здійснити хвилюючий прорив. Якщо вистачить сміливості, залишіть невдалі малюнки як нагадування про креативний прогрес (тільки не вкладіть їх випадково у портфоліо).

Робота над фор ескізами це перший етап творення композиції зачіски, який співпадає з розвитком творчого бачення і мислення дизайнера. Фор-ескіз це спосіб не тільки виразити ідею майбутнього виробу, але і виробити у художника початківця безпосередність чуттєвого сприйняття.

ТВОРЧІ ЕСКІЗИ Якщо першим етапом у графічній роботі проектувальника нової зачіски є виконання фор ескізів, то подальший розвиток і уточнення ідей відбувається у творчому, або художньому, ескізі.

Призначення творчого ескізу не тільки виразити головну думку автора, але і розповісти про неї у подробицях.

Творчий ескіз являє собою вже достатньо детальний малюнок, в якому дизайнер вирішує характер і пластику усіх формоутворюючих ліній силуетних, конструктивних, декоративних. Крім того, в таких ескізах намічається конструкція форми, загальне кольорове рішення, функціональне призначення моделі. Іншими словами, творчий ескіз несе у собі повну інформацію про зачіску. При цьому він повинен мати достатню художню виразність, тому що тільки у такому разі задум дизайнера може дійти до глядача та привернути його увагу.

Виконуються творчі ескізи на папері або картоні більшого, ніж фор ескізи, формату (А 3 або А 2). А більший формат у свою чергу потребує іншого образотворчого підходу, більш детального опрацювання майбутньої моделі зачіски. При роботі на великому форматі композиція повинна видозмінитись, а не тільки збільшитись. Для збереження виразності композиція ескізу повинна створюватись заново. Будь які недопрацьовані елементи, характерні для фор ескізів, у творчих ескізах недопустимі. Але ідея композиції і конструкції зачіски при цьому залишається тією ж.

Творчі ескізи можуть бути і чорно білими, і кольоровими. Їх виконують за допомогою будь яких матеріалів і технік. Творчий ескіз може зображувати не тільки зачіску, але і необхідні аксесуари та макіяж. У творчому ескізі можуть розташовуватись як одиничні моделі, так і колекції моделей. Останній варіант художнього ескізу може крім малюнків моделей зачісок мати фон, який відображає певне умовне середовище.

Фор ескіз завжди передує роботі з реального виконання зачіски і є першим етапом художнього проектування зачіски. Творчий же ескіз, як правило, виконується за підсумками виконання зачіски. Він є результатом аналізу нових обставин, усіх факторів, що можуть виявитись при роботі із конкретним волоссям, тому що інколи не вдається до кінця врахувати як поведе себе волосся тієї чи іншої структури. Тому певні властивості волосся можуть внести корективи у модель зачіски, яку проектують.

Творчий ескіз є рекламним плакатом при захисті дипломних проектів, а також може бути використаний у журналах або на виставках творчих робіт, тому що він є художнім витвором чорно білої або кольорової графіки.

ТЕМА 15. Композиційний розбір зачіски

Композиційними прийомами при створенні зачіски є масштабність, композиційна єдність характеру, симетрія й асиметрія (рівновага, статика і динаміка), контраст, ритм, нюанс. Компонентами композиції називають форму, силует, колір, лінії і декор.

Композиційний розбір

1. Для кого призначена зачіска
2. Класифікація зачіски
3. Довжина волосся
4. Стиль
5. Геометричній вид форми
6. Силует зачіски
7. Форма
8. Маса зачіски
9. Тип зачіски
10. Акцент та нюанс
11. Внутрішньо-силуетні лінії
12. Ритм та метр
13. Колір

ТЕМА 16. Динаміка та статика

Перукарське мистецтво базується на гармонійному поєднанні форми, текстури та об'єму. Два основних поняття, які визначають характер зачіски – динаміка і статика. Вони впливають на сприйняття зачіски, її стиль та відповідність зовнішності людини.

Поняття динаміки у перукарському мистецтві

Динаміка – це візуальний ефект руху, створений у зачісці за допомогою форми, текстури, довжини волосся та кольорових переходів. Вона додає зачісці легкості, об'єму та природності.

Характерні особливості динамічних зачісок:

Асиметрія, нестандартні проділи.

Каскадні стрижки, багатошаровість.

Використання текстурованих пасом, рваних ліній.

Легка або хаотична укладка, що створює ефект руху.

Хвилясте або кучеряве волосся, локони.

Гра кольорів (омбре, балаяж, колористичні акценти).

Приклади динамічних зачісок:

Каскад, драбинка.

Асиметричний боб, подовжене каре.

Рвані чубчики, текстуровані кінчики.

Художній безлад (ефект «злегка розтріпаного» волосся).

Поняття статики у перукарському мистецтв

Статика – це рівновага та стійкість у зачісці, що надає їй завершеності та чіткості. Вона відрізняється строгими формами, чіткими лініями та рівномірною структурою.

Характерні особливості статичних зачісок:

Симетричність форми.

Рівномірна довжина волосся.

Гладке або структуроване укладання.

Відсутність різких переходів довжини та текстури.

Чіткі, графічні контури.

Приклади статичних зачісок:

Класичне рівне каре.

Гладкий пучок або хвіст.

Геометричні стрижки (бокс, паж).

Рівний чубчик.

Взаємозв'язок динаміки та статики

Більшість зачісок поєднують у собі як статичні, так і динамічні елементи. Наприклад, класичне каре можна зробити більш динамічним, додавши градуювання або хвилі. Фактори, що впливають на вибір між динамікою та статикою: *форма обличчя* (динаміка пом'якшує риси, статика підкреслює контури); *тип волосся* (густе волосся добре виглядає в статичних зачісках, тонке – в динамічних); *стиль та характер людини* (динаміка підходить для творчих і сміливих образів, статика – для класичних та елегантних).